

INCA REVISTA

Número 39

MARÇ 1996

Preu: 250 Pts.

**Conversa amb
Joan Magriñà
"Més enllà del record"**

**Estada a Valldemossa
Amb Josep Coll i Bardolet
i Nils Burwitz**

**Inca ja
compta
amb el nou
polisportiu
cobert.**

Edita: **Obra Cultural Balear**
Delegació d'Inca

Presidenta: Mre Mercè Puig i Viñeta

Direcció i Coordinació:
Jaume Gual i Móra
Llorenç Massutí i Nicolau

Col·laboradors:
Catalina Amer i Vives
Andreu Caballero
Pere Castelló i Bergas
Miquel Colom Mateu, T.O.R.
Rafel Cortés i Forteza
Aina Ferrer i Torrens
Pere Fiol i Tornila
Bernat Forteza
Carme Lorente
Lluís Maicas
Pere Massuti i Ramis
Antoni Mateu
Victòria Picó i Aguiló
Esperança Ramis de Plandolit
Pere Rayó i Bennàssar
Antoni Rodríguez i Mir
Joana Rosselló i Morales
Miquel Socias
Caterina Valriu i Llinàs

Fotografies:
Maria Martín i Martorell
Pere Quetglas i Maroto

Publicitat i subscripcions:
Tel. 50.00.89 i 50.25.93

Redacció:
Vidal, 5 entresol
Apartat de correus 156
07300 - INCA

Dipòsit legal:
PM 451 - 1986

Imprimeix:
Gràfiques SIBA, S.L.
C/ Enginyer Felicià Fuster, 21
Tel. 52.32.44
Santa Margalida

*Els articles signats només
expressen l'opinió dels seus autors.*

Í N D E X

EDITORIAL	3
DE CAP A CAP D'ANY: DE MARÇ A MAIG	4
35 MALNOMS D'INCA DEL SEGLE XVII	6
ARQUITECTURA RENAIXENTISTA A INCA (segle XVI)	8
MALLORQUÍ!!	9
CRÒNIQUES DE TRANSIT	10
UNA UTOPIA ANOMENADA IGUALTAT D'OPORTUNITATS	12
FELET	14
MIQUEL GAYÀ I SITJAR, Fill Predilecte de Sant Joan	15
ENTREVISTA: JOAN MAGRIÑÀ Mes enllà del record	16
LA PREGUNTA QUE MOLTS ENS HEM DE FER	19
PROJECTE ALCOVER	20
DITADA DE MEL I ESPERÓ	21
CRÒNICA DELS ANYS 50 L'Any de la Neu	22
UN HORABAIXA PER RECORDAR	23
ACTIVITATS DE L'OCB D'INCA, Gener-Març	23
EL PRESTATGE DE L'ASE	25
RACÓ DE CUINA: menjar de primavera	26
ESPORTS: Inca ja compta amb el primer polisportiu cobert de la seva història	28
ESPORTS: Senior Femení Bàsquet Inca	29
CONCURSOS I CONVOCATÓRIES LITERÀRIES	30
L'AJUNTAMENT INFORMA	31
TEMPS ERA TEMPS	32

Per espai de quinze frenètics dies els mitjans de comunicació han posseït les nostres llars. Hem assistit com a subjectes passius a la informació i propaganda electoral de la TV, la premsa i la ràdio. Però, malgrat ens hagin presentat actes públics multitudinaris dels principals líders polítics, a nivell de pobles i també a la nostra ciutat d'Inca no hi ha hagut molts actes de campanya. Els partits polítics d'àmbit autonòmic, a la nostra comunitat on no hi ha consciència de país, no han pogut contrarestar els constants bombardejos dels partits estatals que han bipolaritzat a les illes el vot i com a conseqüència, els resultats han estat els mateixos, 4 diputats del PP i 3 del PSOE, 3 senadors del PP, 1 del PSOE i 1 de l'agrupació "Eivissa i Formentera al Senat". Només aquesta agrupació (formada pel PSOE, ERC, EU, ENE i els Verds) prenia el senador al PP, aconseguint prop de tres mil vots més a Eivissa-Formentera.

Pensam que aquest fet de les Pitiüses és important, tota vegada que introdueix la cultura del pacte entre les forces d'esquerra i nacionalistes progressistes a l'hora de fer possibles programes de mínims per guanyar la batalla al PP allà on això és possible.

A nivell de l'estat espanyol els resultats del 3-M al Congrés dels Diputats seran recordats amb tota probabilitat pel fet que confirmen la primera derrota socialista des de l'any 1982. Però sens dubte també seran recordats per oferir un arc parlamentari ajustadíssim en què el Partit Popular, guanyador dels comicis, se li presentaven serioses dificultats per formar govern. Tanmateix, entre la legislatura que s'ha acabat i la que tot just comença, hi ha un element que manté la seva valoració. El seu nom: Convergència i Unió.

En el moment d'escriure aquestes lletres encara no sabem com es resoldrà la governabilitat a Espanya. Veurem quina de les possibilitats que s'entreveuen serà la real (governar en minoria, en coalició o mitjançant pactes estables amb els nacionalistes, o presidir un govern de gestió, que tard o d'hora desemboqui en unes eleccions anticipades). En tenim un exemple, que fa temps que dura i es repeteix sovint, a la veïna Itàlia.

La Delegació d'OCB a Inca ha seguit amb les seves activitats programades. Els que feim INCA REVISTA hem cercat, sense massa èxit, esponsors per a la financiació dels quatre números que pensam publicar enguany. Aprofitam, una vegada més, a fer una crida a tots els que estiguin interessats en participar en el nostre projecte perquè ens ho facin saber. Al número que teniu a les vostres mans, pensam que molt dens i de gran interès, hi podeu dir la vostra. Més o manco repetim similars apartats que l'anterior; però veureu que augmentam els nostres col·laboradors. Ens agradaria poder sortir a rotlo un cop cada dos mesos i progressivament arribar a tenir una trobada mensual amb els lectors.

En el mes de maig hi haurà eleccions a la junta de l'OCB d'Inca. Creim del tot encertada la reflexió que ens ha fet arribar la presidenta de l'entitat a la darrera circular, en ella ens proposa de fer una sacxada forta per tal de reconduir la nostra raó d'existir i actuar. Cal esbrinar tots junts, com a socis de l'entitat que ens és tan nostra, quines seran les directrius prioritàries pels propers anys. Els que vos sentigueu amb ganes i en temps disponible hi teniu un lloc reservat.

DE MARÇ A MAIG

L'anterior article el dedicarem a parlar del cicle de Nadal i del de Carnaval (els mesos de desembre, gener i de febrer), ara comentarem els dos cicles següents: Quaresma i Pasqua.

MARÇ

Al llarg del mes de març corren els dies de Quaresma. La idea de Quaresma ve definida, precisament, per la seva contraposició a Carnaval. El que pels darrers dies era festa i disbauxa esdevenia en el període següent penitència i seriositat; de la bulla es passava a l'ordre, de l'alliberament a la repressió. Les activitats festives eren proscrietes durant aquest temps, no hi havia balls, ni músiques, no es podia jugar a cartes, ni vetlar. Fins i tot el temps dedicat al festeig s'escurçava! Augmentava el temps dedicat a resar i les celebracions religioses omplien bona part del temps d'oci.

Però un dels aspectes on el poble acusava més el canvi era en el menjar. Les menges greixoses i abundants del carnaval eren canviades per altres de més lleugeres, on la carn i el saïm no hi prenien part, substituïts totalment per les verdures, els llegums i el bacallà o les arengades. La simbolització d'aquest canvi prenia figura humana: la Jaia Quaresma -"Sa Corema"-, el calendari popular representat en la silueta d'una dona vella, magre i esquerpa que -penjada dins la cuina- recordava a tots, amb els seus set peus, que calia oblidar la carn durant algunes setmanes i purificar el cos i l'esperit. No ens entretindrem a descriure com era aquesta jaia. Volem remarcar, però, que en el procés de recobriment de les tradicions, aquesta vella ha tornat a ser coneguda actualment entre els nostres escolars -perdut ja el seu caràcter original- i que ara és, més que res, el calendari que ens indica el temps que falta per arribar a les vacances de Pasqua.

Les mesures preses per respectar íntegrament l'abstinència d'aquest període no es limitaven únicament a "penjar la Jaia". La iniciativa i l'organització del règim quaresmal corria a càrrec de la madona de la casa i a vegades arribava a extrems tan exagerats com donar la llet als porcs o tan còmics com els que ens va contar un home vell d'Andratx:

*Jo tenia mu mare que, sa seva padrina, es primer dia de Corema,
tancava es moix dalt d'una cambra, tota sa Corema,
per por que no agafàs una rata.
"I per sa Corema no poden menjar carn", deia ella.
Tancava es moix i li donava sopes.
Això me contava mu mare.*

És el respecte a l'abstinència duit al darrer extrem. També a alguns llocs el dimarts de Carnaval posaven els atuells de cuina buits al foc, per tal que es consumís qualsevol deixalla greixosa que pogués quedar. La meva besàvia, acabats els darrers dies, guardava curiosament totes

les ganivetes que habitualment utilitzava per a tallar la carn i no les tornava a treure fins que es matava el xot de Pasqua.

ABRIL

En arribar la Setmana Santa a les Illes reapareixen tot un conjunt de tradicions que es mantenen, encara que amb alguns canvis i adaptacions. La Setmana Santa comença amb el Diumenge del Ram. Cal dur a beneir el ram d'olivera o la palma que preservaran la casa de mals i tempestes. El Dijous Sant és dia de processó i de visitar les Cases Santes. El Divendres Sant és dia de dolor, de

dijuni i d'abstinència, a les esglésies es fa el ritual del davallament de la creu. En alguns pobles perviu encara el costum del Fas, després de l'ofici religiós els infants fan un renou eixordador amb maçoles, roncadores, carraques, rumbos o branques de fasser. El Dissabte Sant és la preparació per a festa de l'endemà: el Diumenge de Pasqua. Al matí, a tots els pobles, se celebra la Processó de l'Encontre. Dues imatges, una de Jesús i l'altra de Maria, es troben en un carrer cèntric. Maria fa tres botets de joia, per haver retrobat el fill ressuscitat. Després esclata l'alegria: repiquen les campanes i s'amollen coets. La gent parteix cap a casa a celebrar la festa en família. L'endemà, el dilluns de Pasqua, és dia de passeig i tranquil litat, després de tantes celebracions.

La setmana següent, anomenada de l'Àngel, és una setmana de pancaritats i romiatges. Cada poble va a l'ermita o oratori que té més a prop, per viure un dia de germanor: el dimarts els campaneters van a Sant Miquel, els poblers a Crestatx; el dimecres és el Cocó a Lloseta, el diumenge els inquers van a Santa Magdalena, els ciutadans a Bellver, etc. Es mengen les darreres panades i rubiols i s'organitzen jocs per gaudir de la diada al camp. També la cuina té, per Pasqua, gran importància. El Dijous Sant és dia de fer rubiols i crespells.

Tradicionalment, la gent comprava un xotet que matava el Divendres Sant, el dissabte es feien les panades i el dia de Pasqua es berenava del frit. Actualment es manté aquest costum i gairebé a totes les cases, sobretot als pobles, les famílies es reuneixen per a fer aquestes pastes, que ens vénen -indubtablement- per tradició jueva.

Pel que fa al temps, el mes de març té anomenada de ventós i rarenc, encara sol fer qualche nevada, però ja hi ha dies ben assolellats. És temps de costipats i pipides:

No hi ha març sense neu

ni sense Mare de Déu.

i també:

Març, marçot

mata la vella a la vora del foc

i la jove si pot.

L'abril és encara canviant, tal com diu l'adagi:

Abrils i senyors

tots traïdors.

o aquest altre:

Dins es bril, no et llevis ni un fil.

És el temps de sembrar hortalissa, de fer algunes classes d'empelts, d'armar el porc per engreixar, del millor brossat i del formatge tendre. És temps de primavera i al camp esclata la vida.

MAIG

En arribar el maig, passat Pasqua, la primavera ja du perfums d'estiu. Aquest mes, tradicionalment, estava presidit per les festes en honor de la Mare de Déu, el maig és el "mes de Maria", de les roses i els altars engalanats. A l'actualitat les festes de la Verge han passat a segon terme i prenen més rellevància les fires de primavera que se celebren a diversos pobles de l'illa. D'entre elles destaca, indiscutiblement, la fira de Sineu, plena -encara- de regust tradicional. Si anau a Sineu el primer diumenge de maig hi podreu trobar representada bona part de l'artesanía mallorquina: trinxeters, selleters, picarolers, ollers i gerrers, fusters... mostren i vénen els fruits del seu treball. Dels cellers surt olor de frit i la gent passeja amunt i avall comprant les primeres cireres, els primers cossiols d'alfabreguera i algun siurell d'Inca o de Pòrtol. Hi ha, també, tota classe de bestiar del país i maquinària del camp. Però la de Sineu no és l'única fira del mes de maig, també en fan a Ses Salines, a Campos, a Costitx, a Manacor, a Sencelles, a Binissalem i a alguns pobles més. Una festa lligada a la fira de Sineu és la del Jai de Búger. Antigament, els al lots bugerrons sortien a camí als pares i padrins que tornaven de la fira de Sineu i els duïen algunes llepolies. Els anaven a trobar pel camí vell que travessa l'alzinar de Binissetí. Ara, tot el poble hi fa un dinar de germanor i espera el Jai -representat per un dels homes més vells de la població- que, muntat dalt d'un carro, arriba de Sineu i tira grapades de caramels als qui l'esperen.

Hi ha pobles on aprofiten el primer de maig per fer un dia de germanor, un pancaritat, a algun oratori o ermita del terme. A Artà van a Betlem, a Biniamar fan un

dinar a sa Comuna. Caimariencs i poblers pugen a Lluc, els pollencins al Puig de Maria. El tres de maig a Selva fan la festa de la Creu, tradicionalment aquest dia es feia la benedicció de l'anyada i de tots els sembrats. A Sóller, l'endemà de la fira -que és el segon diumenge-, es fa el Firó, festa que recorda la batalla entre els moros i els cristians, amb la victòria dels sollerics sobre els infidels que volien saquejar la vila, l'onze de maig de 1561.

També pel maig és la festa de la Segona Pasqua, Quinquagèsima o Pasqua de Pentecostés, també anomenada Pasqua Granada. A Mallorca era costum tornar a fer panades, tot rememorant l'alegria de la Pasqua.

Pel que fa a les feines del camp, és temps de començar a tondre les ovelles. Diuen que cal tondre en lluna vella perquè si no es fa així la llana s'arna. Antigament, a les possessions, les toses eren una gran festa, comparable a la de les matances. Els tonedors, que anaven a fer la feina

en colles, establien entre ells una mena de competència per veure qui feia més via, qui hi tenia més art, etc. A mitjan matí es feia un bon berenar i en acabar, ja tard, un gran dinar. Actualment, amb la mecanització de la feina, aquests costums pràcticament han desaparegut.

Pel maig comença la sega -recordem que l'adagi diu pel maig, a segar vaig- sobretot de l'ordi i la civada. També és el mes de la millor mel i quan les herbes remeieres estan en la plenitud de les seves virtuts curatives. La creença popular diu que pel maig les serps no tenen verí, ja que l'han deixat damunt una pedra plana. És per això que es posaven vives dins una botella d'oli que es deixava a la serena. Després aquest oli s'emprava per curar ferides. També és temps d'anar a vorera de mar i replegar fonoll marí -que ara és tendre- per envinagar.

Com podeu veure, són uns mesos intensos, plens de festes i tradicions que sovint celebren el despertar de la natura després del fred hivern.

Caterina Valriu

35 MALNOMS D'INCA DEL SEGLE XVII

La història es fa de coses grosses i de coses petites que tira-tira van entrunyellant la vida de les persones i dels pobles. Una part petita de la nostra història és la dels noms, perquè cada un de nosaltres tenim un nom que mentre ens distingeix i diferencia dels altres, també dona a conèixer a quina família pertanyem i moltes vegades també de quina zona illenca procedim.

Sabem que els actuals noms propis que tenim: Pere, Joan, Margalida, Antònia... originàriament eren noms comuns en altres llengües, però que a nosaltres ja ens han arribat així, i així les hem agafat en la nostra cultura. Ara ignorem el que signifiquen, però en el context cultural on sortiren tenien una significació clara i neta que tothom coneixia. Andreu vol dir "valent", Pere = pedra, Jesús = Déu salva, Isaac = rialla...

Normalment es diu que els nostres llinatges tenen una d'aquestes causes:

1. Nom del pare: Domènec, Ramon, Peris, Martí...
2. Nom del país o poble o lloc d'habitatge o propietat: Mas,
3. Nom de professió o de càrrec o dignitat: Ferrer, Fuster, Capellà,
4. Mots referents a circumstàncies: Trobat, Gener, Duran, Vives
5. Sobrenoms i Malnoms: Fillol, Nebot (parentiu) Mulet, Colom, Rossinyol (animals)
6. Noms d'origen desconegut o incert: Berard, Daurer, Llauger

Ara bé, tota aquesta problemàtica es torna repetir en el que en diem Malnoms, que de mal no en tenen res, sols és una paraula que empram per a diferenciar-nos més, sobretot tenint present que en la nostra Mallorca els llinatges són molt repetitius, però així i tot ens trobam que molts dels dits malnoms també es repeteixen perquè sabem que tal malnom té aquest llinatge, i que aquest altre llinatge té aquell malnom.

Els 35 que ara present són del segle XVII perquè les he trobats al llibre: "Llibre de Memòries així de actes com determinacions del capítol i coses notables del Convent de Sant Barthomeu de la Villa de Inca". Aquest llibre es conserva a l'arxiu del nostre

Monestir. És clar i evident que en el s. XVII a Inca hi havia molts més malnoms, però ara present aquest 35 que estan documentats. Per ordre alfabètic són: Àngel Eulàlia, Boda, Bragadet, Blai, Basque, Catiu, Cullera, Corpet, De la Placeta, De l'hort de Campanet, De l'hort de reguiu, Del lloc de Mancor, De Deià, Del Muli, Del Lladoner, De la mostra, Fiolet, Ferreret, Fregata, Gat, Guineu, Noviet, Ponset, Petit, Puot, Queto, Romaní, Rata, Sant, Sendeu, Tafona, Tafoner, Vogui, Xerani.

N'hi ha 8 que són noms de lloc, inclús tenen la preposició de que ho declara de manera inconfusible. N'hi ha 8 que ens donen una qualitat física o moral de l'individu: Petit, Sant, Noviet, Gat, Catiu, Basque (hauria de ser Basca), Bragadet, Blai. 3 de semblança d'animals: Corpet, Guineu i Rata. D'oficis em sembla que n'hi ha 4: Cullera, Ferreret, Tafona i Tafoner, si bé certament sols ho són els dos darrers que es refereixen a la mateixa persona, que per cert era un olier de Mancor. Cullera potser fos un artesà que fes culleres, però també podia ser un gran menjador, o un que havia d'aficar cullera en tot el que passava a prop d'ell; i el Ferreret podria ser que fos conegut d'aquesta manera perquè era petit.

Hi ha un Fiolet que potser li diguessin perquè era petit, i moltes vegades passa que quan un llinatge és molt freqüent, cal enginyar-se un poc perquè serveixi per a destriar bé la persona que es vol treure a rotllo. Ponset pens que estaria en el mateix nivell que l'anterior, perquè tot fa pensar que simplement és el diminutiu del llinatge Pons.

He de dir que Boda m'ha resultat estrany, perquè malgrat la paraula sigui ben nostra i ja documentada en el s. XIV, no és massa comuna, perquè empram més la paraula Noces, i quan es l'altra també sol anar en plural "bodes". No exclouria la possibilitat que el text volgués dir Bartomeu Ferragut Bada, nom molt més freqüent al nostre poble. Àngel Eulàlia pertoca a un tal Arnau Capó i no puc imaginar d'on ha sortit aquest sobrenom. Fregata sens dubte ve de fregat, però no és una terminació molt popular, si bé també podria ser nom de lloc, doncs Fregata és una antiga cavalleria.

Xeraní podria ser la masculinització de "xera-fina", que és una coca prima i dura que es solia fer de farina d'ordi a Mallorca, i agafaria aquesta altra forma per ser distingit de "xerafi" que és nom de la milícia celestial. Romaní ja està documentat a Inca abans del s. XVII, doncs el capellà que donà església i cases a les monges del nostre Serral, ja era conegut amb el nom de Capellà Romaní, i son llinatge era Cifre, mentre que aquest és Rul.lan i és provinent de la Vall de Sóller. El Sendeu, que és un tal Jaume Nadal de Pollença, per tant no és inquer, pens que vendria del número cent-deu.

Queto potser moltes coses. Una seria una masculinització, mal feta, de Quet-Queta-Queto emprant el mateix sistema que dona "inquero" inquer-inquera-inquero i és un mot emprat vulgarment. Podria venir del llinatge Quet, però també podria venir de dues coses ben contradictòries: quet = quiet i de la grafia incorrecte, però donada, de coet = quet. De totes maneres és ben nostre i encara perdura a Inca i em sembla que la meva família hi ha estat emparentada.

Puot té una grafia clara i tenim el substantiu puó, però pens més que ve de la forma pollencina de dir l'adjectiu "pur", ja que allà es perd la "r" final i simplement sona "pu" i l'ot final serviria per a fer-ho augmentatiu. El Vogui si que no li veig cap sortida de la nostra llengua. Em fa pensar en qualque pronúncia infantil i capriciosa que ha perdurat en aquest malnom.

Els llinatges que tenen les persones que duen aquest sobrenom per ordre alfabètic, són:

Amengual o Armengual, Joan = tafona, tafoner, del lloc de Mancor.
 Amer, Pere = ponset
 Amorós, Antoni = petit
 Bosch, Antoni = gat (era notari)
 Calafat, Jaume = rata
 Capó, Miquel = queto
 Ferragut, Bartomeu = boda
 Fiol, Pere = de la placeta, fiolet
 Garau, Antoni = puot
 Genovart, Antoni = xeraní
 Mairata, Joan = vogui
 Martorell, Antoni = corpet
 Martorell, Bartomeu = guineu
 Massip, Andreu = Basque

Mateu, Joan = sant
 Nadal, Jaume = sendeu (era pollenci)
 Pasqual, Llorenç = de l'hort de Campanet, de l'hort de reguiu.
 Ramis, Joan = de la mostra
 Ramis, Miquel = noviet
 Ramis, Pere = catiu
 Rayó, Arnau = àngel eulàlia
 Rubert, Antoni = bragadet
 Rul.lan, Joan = romaní, de Deià,
 Serra, Gabriel i Guillem = del lladoner
 Servera, Jaume = blai
 Vicenç, Bernat = cullera
 Vicenç, Joan = fregata
 Vidal, Jaume = ferreret
 Joanot del mulí no surt son llinatge, i sí que era un home de Búger. Cal dir que és un nom compost de sant Joan, que tots coneixem i de sant Ot (o Odó) bisbe La Seu d'Urgell que morí l'any 1122 i que totd'una tengué molta devoció entre la nostra gent. Serveix per a fer molts de noms composts i no té res d'augmentatiu ni despectiu, simplement són dos noms. La seva festa és dia 7 de juliol.

Pere Fiol i Tornila
 Rector de Muro.

NO LES LLANCIS

Consell Insular de Mallorca
 "SANOSTRA"
 FUNDACIÓ "DEIXALLES"

PAGARÀ A L'HOSPITAL DE NIT I AL REFUGI 10 PESSETES PER CADA LLAUNA BUIDA QUE TU ENS PORTIS

i Col·laboraràs també, en una important tasca de reciclatge i neteja de la teva ciutat!

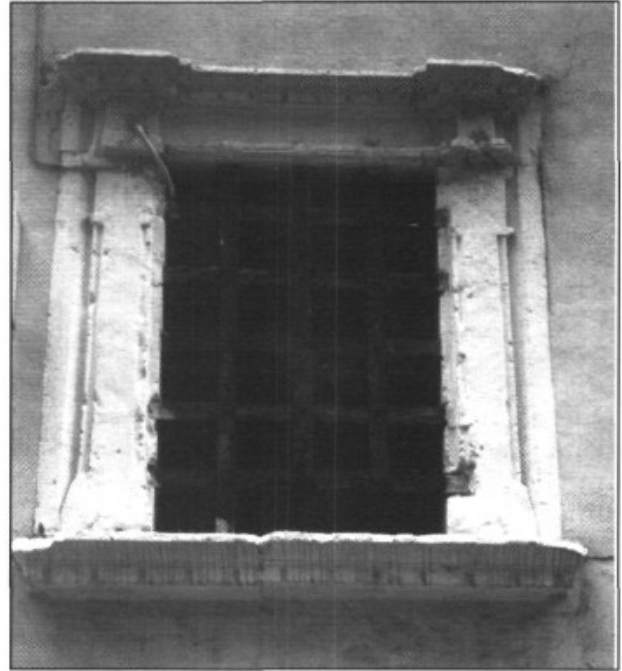
IMPORTANT: Les llaunes han de ser, necessàriament, de begudes

L'ARQUITECTURA RENAIXENTISTA A INCA

SEGLE XVI

Finestra de l'antiga posada de Son Fuster

Finestra del celler de Sa Travessa

L'art del Renaixement a Mallorca, malgrat les constants relacions amb Itàlia, les quals semblava havien d'afavorir la seva ràpida adopció, arribà tard i amb clares influències hispàniques. La justificació d'aquest fet sols la trobam en la consideració del gòtic com estil nacional a la nostra terra; per això els mallorquins no s'entusiasmen gaire amb el nou art renaixentista.

L'arquitectura no canvià les estructures dels edificis, no modificà la concepció de l'espai, ja que en el segle XVI se seguiren construint edificis medievals, ara bé adoptant la decoració renaixentista. Les esglésies mallorquines construïdes en el segle XVI són de fàbrica gòtica, normalment cobertes amb volta de creueria.

Els restes d'arquitectura renaixentista a Inca són molt escassos. Es redueixen a por-

tals o finestres, les quals són un clar exemple del repertori decoratiu d'aquest període:

Finestra de l'antiga posada de Son Fuster.

Situada originàriament al carrer del General Luque, ara aquesta finestra es conserva a la clastra de la possessió de Son Fuster. Té l'ampit decorat amb dentellons i dues columnetes jòniques en els brancals. En el centre de la llinda hi ha un escut amb l'anagrama de Jesucrist. La finestra acaba a la part superior en una cornisa dentellada.

Finestra del celler de Sa Travessa.

Situada al costat dret de l'entrada al celler pel carrer de la Pau és l'única finestra renaixentista que actualment es conserva, molt malmesa, en els carrers d'Inca. Té l'ampit decorat amb dentellons i dues pilastres en els brancals. La llinda es decora amb motllu-

Portal del refectori del monestir de Sant Bartomeu.

res i acaba, a la part superior, en una cornisa dentellada.

Portal del refectori del monestir de Sant Bartomeu.

Les monges jerònimes s'instal·laren en el monestir en el segle XVI (1534); no és estrany, doncs, que a l'interior hi trobem elements arquitectònics renaixentistes entre els quals destaca aquest portal que té dues columnetes en els brancals i una llinda motllurada.

Casals senyorials i altres edificis, sens dubte, es construïren o reformaren en el segle XVI a Inca, però foren modificats en èpoques posteriors, sobretot durant el període barroc (segles XVII i XVIII). Alguns d'ells conserven les característiques d'horitzontalitat i simetria pròpies de l'arquitectura renaixentista.

Pere Rayó Bennàssar

MALLORQUÍ

Admesa una clara homogeneïtat quan al tema i havent emprat el títol de CATALÀ en la col·laboració anterior, sembla oportú fer també una petita reflexió sobre MALLORQUÍ, referit el mot, com en l'escrit anterior, a l'aspecte lingüístic. Incidesc doncs, en la mateixa idea. I la idea era aquesta: la d'admetre com a bones les tres "varietats" del català: La pairal, el vell "català", i les dues dels fills, "mallorquí", o baleàric, i "valencià". Amb la condició de no haver de desmentir els fills, amb llur innoble o arbitrari comportament, la naturalesa del pare, ni que el pare, en la venerable vellesa, en vulgui fer massa de les seves, creantse innecessàries novetats, prescindint massa de la manera d'ésser dels fills.

Més deixem de banda nostre llenguatge jocós i retornem a la serietat més o menys científica. I ja de tot d'una, l'esquemàtica relació dels fets.

Ens trobam en el 31 de desembre de l'any 1229. Les tropes de Jaume I invadeixen Mallorca, que estava dominada pels àrabs. Hi compareixeran colonitzadors catalans. Entre ells, els qui serien els pares de Ramon Llull (1232?).

Fou en la mateixa data que acabam d'esmentar, 1232, quan cau en poder dels catalans el que seria el regne de València. Fou també colonitzat per famílies catalanes.

Tals conquestes i repartiments de terres entre colonitzadors catalans romanen ressenyats en els corresponents manuscrits.

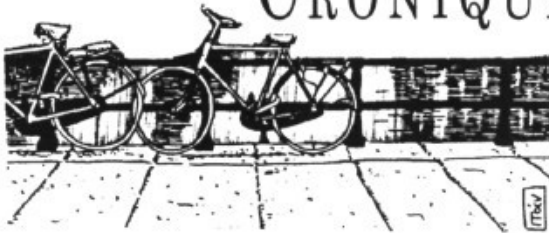
Ens era necessària aquesta esquemàtica recensió dels fets històrics. Més què passa després de tals conquestes i ocupacions dels territoris pels nous habitants? No oblidem que el nostre petit treball vol tenir caràcter específicament lingüístic.

Pensem que ens trobam a segles llunyans dels de la civilització actual. Inexistent tot mitjà de comunicació regular. Sí, els fills aprenien el parlar dels seus pares, mes els mallorquins... en mallorquí, els valencians... en valencià!

Passaren uns pocs segles. Apareixerà la impremta. I els valencians imprimiran en "valencià" i els mallorquins, molt posteriors a Llull, parlaran i escriuran .... en "mallorquí". Donem a tals mots la significació de "varietat del català". No usem la paraula "dialecte" que té un sentit massa disgregador.

Miquel Colom, T.O.R.

CRÒNIQUES DE TRÀNSIT

.... "Tots els espais en blanc són per a mi, són per a vós, són per qui primer hi arriba. Tot és possible. Tot s'amaga darrera el blanc"...

Poemes de l'alquimista. Josep Palau i Fabre.

Buguenvil·lees al jardí empaïdien a l'embat del fred. El socarrim com una gangrena esmicolava ja les darreres tiges cremades i buides. La mare havia mort un dia de juliol quan baixava l'escala, de sobte, sense que res anticipés la mínima premonició. L'any després fou el pare: un horabaixa, també de juliol (la gent considerarà significatiu el fet amb el sabut tòpic: que l'home no pogué esperar a l'any de separació, que ella el cridà veient que el dolor el consumia...), assegut tranquil·lament a la butaca, mirant la televisió. Així que la filla, sola, sense els pares, reprengué el futur incert i sobtat, on els dies es succeïen mudant els colors de les fulles que llenegaven orfes de terra dins l'hivern, definitivament perdudes.

A la setmana després de quedar sola va anar a viure a casa d'unes amigues, convençuda de no poder suportar ja més el pes dels records estesos per tot l'espai, en cada objecte de la llar. Tanmateix el dilluns següent tornava al redós seu de sempre. De mica en mica aconseguí una mena de reconciliació produïda per la mateixa habitud dels ritmes quotidians, com una trista serenor on l'oblit esponerós de branques creixia a les tanyades clivellades dels records.

De tant en tant anava a veure algú de la poca família que tenia. Parlaven del temps passat, de fets comuns i llunyans en la memòria amb els que retornava a la d'infantesa com en les fotografies d'un àlbum compartit on s'obria una clariana estesa enmig dels dies sense sol. Però era només una mena d'artifici per mesurar l'empremta del passat, alhora que aconseguia una engruna de sossec quan es sabia present en els records de la vida d'altres. Com si la

seva existència fos més certa quan es reflectia en l'esdevenir d'algú. Tanmateix, però, res canviava i fins i tot era pitjor: a la nit tornava a casa i es trobava més plena la solitud després del tast d'un retorn fictici cap a territoris antics. Així que aquestes visites també acabaren en no res, cansada de fer les mateixes passes i sense que ningú dels que es suposava tenia prop li retornes cap d'aquelles, cada vegada més, minses trobades. Recordà els primers dies que seguiren a l'òbit del pare: el consol a totes les mans esteses, arribaven promeses de casa i companyia per tots els indrets, oferiments de diners, d'acolliment... llampecs ebris d'inútil efectisme. Passades les jornades les coses tornaven al seu lloc, com una visió que desapareix en el clarificador instant en què les llàgrimes vessades per contagi col·lectiu s'eixuguen. El paisatge de sempre es redreça voltant el cantó i es com si no haguessin existit mai els humits ulls, i la fidelitat sobtada que creié poder veure enmig del dolor xisclava a fora, uns quants dies més tard amb el sangloteig de les rialles. Lluny la seva angúnia i por.

Aviat començaren els retrets. Ho sabia encara que ningú li digués res directament: havia deixat d'anar cap als qui es consideraven protectors seus i ara era una ofensa no poder conservar el mateix rang sobre tot quan parlaven entre ells de l'acord, del compromís, de les moltes coses que farien per ella, de la immensa estima... mentre els creixia un univers vertical d'autoestima, de bones persones, que els feia veure's en una imatge millor. Es capficaven amb deliri en els núvols de sorra de mots vagarejants, sense posar arrels a cap acció, només elucubrant en condicionals un seguici de bones intencions que abans de realitzar-se es consumien. Aquell demble vanitós crescut

damunt seu l'incomodava i decidí allunyar-se. La resposta fou immediata i tot el discurs de bondat mudà en un malabarisme de mots acusadors que es diluïen en la ja ben establerta distància. Arribaven de tant en tant les esquerdes del rebuig, més o menys disfressades.

El silenci pausat, les hores quietes es barrejaven discretament amb els ganivets dels plors. Potser per això mantenia un estat d'ànim del tot irregular, on l'evocació era a vegades una mena de repòs i d'altres com un espantós xiscle. La manera d'obrar desconcertava als veïns els quals en lloc de concebre la desigual conducta com un procés per ajustar la nova perspectiva de les coses, semblaven més interessats en convertir-se en observadors inabastables i així poder tafanejar a gust qualsevol circumstància: Anar al restaurant en comptes de menjar a casa, defugir les invitacions de família i amics. Les fugides sense dir res a ningú i, de cop i volta, la tornada, inesperada, sense cap més informació. Quan estenia al sol tots els objectes, la roba antiga de la casa, contemplant plàcidament els teixits esmorteïts, ajaçada i com una despulla més, ferida de claror. Quan sortia sense paraigües per amarar-se amb la freda pluja. La línia telefònica cancel·lada. Aquest anar i venir com una aparició sense dir ni bon dia, ni mirar ni veure, com allunyada de tot i només amb el fil conductor d'un pensament obcecat que tothom suposava saber... Amb meticulositat tot era considerat i reprovat com a símptoma inequívoc d'una forma de ser definitivament desquiciada. Ella ho sabia i en alguna ocasió se n'aprofitava exagerant el fet quan detectava la vigilància, fins i tot dels infants que eren alertats especialment. Després amable i amatent es recreava en les cares d'estupor que no encabien la regular contradicció.

El vent oscil·lant que gemegava era el mateix que dispersava, lluny, la sorra de les dunes en l'erosió lenta d'una destrucció que reconvertia periòdicament el terreny. Es sentí com un promontori d'aquells tragi-

nat i deformat segons la força i acció del elements. Quan s'acabaren les investides, sortí al pati i començà una foguera enmig de l'herba arrossegada. Amuntegà la llenya i encengué el foc: les flames començaven el recorregut vertical amb vibrant ritme d'espetecs, feia temps que ja havia tret fora el bagul. L'obrí i començà a llençar les penyores del passat: una a una les robes atiant el foc amb insistència. Tot l'horabaixa a l'ofec de la calor i després l'immens repòs del fum i cendres. Era juliol i es complia el primer aniversari.

Lentament passà la xafogor de l'estiu cap els ocres camins de Setembre i arribà el glaç incipient fins a modelar cap el Febrer el blanc cavalcant de neu a les muntanyes. Aquell dia contemplà per última vegada el jardí. Ara sabia que diria definitivament a adéu a la casa. Però el que més li plaïa era poder fer-ho d'aquella manera: s'havia esvanit la tenebror del primer gemec de la mort familiar. La decadència de les estacions una rera l'altra havia acompanyat una trajectòria en la qual, a mesura que tocava fons, es construïen nous punt de referència. Es constituïa, ella, en habitant nova del món únicament vinculada a allò que el seu ésser assumia en una ja calmada dimensió de l'existència. Aquella naturalitat reconfortava amb escreix per tot el temps agònic. Callaven els vestigis del jardí. No sabia on niava la pròxima fita. Començava de nou a caminar de la mà resplendent que, aviat, guaitaria dins la Primavera. Una geografia de veus i coses desconegudes endavant. Aspirà l'aire fred mirant les muntanyes de neu florides. Fins i tot era agradable el defalliment davant el repte sobtat. Tot el blanc estès i embriac desarborant el camí a cada passa. Només una mica de pressa i el paisatge on qualsevol color pot alenar.

Aina Ferrer Torrens

UNA UTOPIA ANOMENADA IGUALTAT D'OPORTUNITATS

La Reforma del Sistema Educatiu introdueix novetats interessants respecte al tractament de determinats temes que mai abans havien estat abordats de forma seriosa i directa des de l'escola; es tracta dels anomenats "temes transversals". En un afany per fomentar que l'escola assumeixi la responsabilitat que li és pròpia en la transmissió dels valors universalment més valuosos, la Reforma estableix i impulsa un conjunt de principis i propostes per fer possible l'educació moral. Entre elles, aquesta a la que ara em referia d'incloure en el currículum un conjunt de temes que plantegen temàtiques de valor socialment rellevants i que han d'impregnar el conjunt de propostes educatives dels centres escolars. Aquests són, per exemple, alguns dels temes seleccionats: "Educació Moral i Cívica", "Educació per a la Pau", "Educació per a la Salut", "Educació Ambiental", etc.

La intenció del present article és centrar-me en un d'aquests temes que, com a conseqüència de les nombroses investigacions i estudis de des de fa uns anys reivindiquen l'urgència de promoure una escola coeducativa, constitueix afortunadament un dels principis pedagògics que inspiren l'actual sistema educatiu. Em referesc al que s'ha anomenat "Educació per a la igualtat d'oportunitats entre els sexes".

No pretenc, ni molt menys, desglossar ara els continguts que integren aquesta interessant proposta ni explicar el seu tractament metodològic des de l'escola. De fer-ho així, estaria donant al tema un tractament excessivament teòric que no és ben bé el que caracteritza el contingut de la nostra publicació.

De fet, la meua proposta vol ser bastant més entretenguda i motivadora i mantenc encara l'esperança que aquesta introducció no us hagi animat irremeiablement a passar fulla amb l'afany de dedicar-vos a coses més mengívols.

Mentre escric aquest article, el país es troba immers en plena i frenètica campanya electoral. Quan tengueu aquesta revista a les mans és ben segur que s'hauran més que aclarit tots els dubtes sobre qui governarà l'Estat aquesta vegada (alguns potser pensaran que això de "dubtes" és pura retòrica i jo afegeixo per si de cas que "de més verdes n'han madurat"), i ens trobarem en fase d'adaptació -uns més exitosament que altres-, a les conseqüències de les preferències expressades per la majoria. El cas, idò, és que el fet que m'ha inspirat l'arti-

cle té el seu context en la, ja passada, campanya electoral. El detonant en qüestió fou una entrevista publicada a un del diaris més populars i llegits, diuen, a Mallorca, realitzada a una de les dues úniques candidates del sexe femení, caps de llista de les Illes al Congrés de Diputats.

Tot i que sempre m'he considerat una persona amb molta de paciència, reconec que aquesta vegada el contingut i sobretot l'estil en què aquesta entrevista fou realitzada, em va tocar bé els nassos, fins el punt que no m'he pogut resistir a escriure el que segueix.

Se suposa que una entrevista realitzada en plena campanya electoral, ubicada doncs a la secció que el diari dedicava en aquells moments a aquesta qüestió i adreçada a una persona políticament rellevant pel fet de presentar-se cap de llista al Congrés, hauria de centrar-se a comentar i a plantejar qüestions referides al programa polític del partit en qüestió o, si es prefereix, a comentar el desenvolupament de la campanya segons l'òptica del partit que representa aquesta persona. Vos asseguro que això era el que jo m'esperava confiadament quan vaig iniciar la lectura de la benaurada entrevista; no obstant, per un moment em vaig pensar si, sense adonar-me'n, m'havia passat a la secció de "Sociedad" o "Cultura y espectáculos", que també es diu. Vos ho explicaré: perquè us faceu una idea, aquestes foren les preguntes que integren l'entrevista (feelment les transcriu una per una, perquè consider que no tenen pèrdua i ho faig en castellà, tal i com apareixia en el diari, perquè trob que queda més autèntic):

- ¿Cómo logró encaramarse en el primer puesto de la lista?
- ¿Es usted ambiciosa?
- ¿Y que hará en Madrid si consigue llegar?
- ¿Tiene miedo?
- ¿Es usted una mujer dura?
- Los hombres de su partido, ¿practican el machismo o el feminismo?
- Si le llaman feminista, ¿se les ponen los pelos de punta?
- Por lo que se ve, ha cambiado usted de "look", ¿no?
- ¿Está usted a favor del diseño, de que la mujer se acicale?
- ¿Se acicala mucho?
- ¿Sigue usted la tendencias?, es decir, si se pone de moda el cabello a lo Melanie Griffith, ¿se lo corta usted así?

- ¿Compra marcas?
- ¿Qué opina su marido sobre lo poco que para usted en casa durante la campaña?
- Pues el hombre debe estar temblando, porque si resulta usted elegida, ya me contará, con la de viajes que tendrá que hacer a Madrid!...
- ¿Qué creyó cuando Satchi & Satchi creyó que la mejor forma de promocionar Mallorca era a través del sexo?
- ¿Le han dicho que usted da una imagen muy distinta a como es?

- Usted es esposa, madre, perito química y política. ¿Cómo se las arregla?

Com es pot veure, sembla que sobren les paraules i els comentaris. Vos asseguro que la resta de candidats del sexe masculí que aquells dies també foren entrevistats en la mateixa secció no hagueren de contestar el mateix guió, únic i inimitable en la seva espècie i indiscutiblement sexista, cent per cent. Ho vaig comprovar amb especial interès amb l'esperança de descobrir que simplement es tractava d'un nou estil periodístic novedosamente utilitzat amb tots els candidats polítics caps de llista, per tal de llevar un poc de ferro i fer menys aspre el seguiment periodístic de la campanya. Lamentablement, però, no fou així. A cap d'ells se'ls demanà si es miraven sovint al mirall, si tenien por, quina opinió tenien les seves dones sobre el fet que estiguessin tan poc temps a casa durant la campanya o com se'ls arreglaven per ser esposos, pares, exercir una professió determinada i, a més a més, ser polítics!

En realitat, les preguntes que ells contestaren es referien senzillament a qüestions relatives al programa polític que representaven.

I ara arriba el moment de referir-me novament a la introducció que encapçala aquest article.

Em sembla molt encertat i necessari que l'oportunitat d'igualtat entre els sexes constitueixi en aquests moments un dels principis de la intervenció educativa que la LOGSE s'ha compromès a impulsar. És una passa envant que ens anima a pensar que potser les concepcions fins ara dominants centrades en potenciar clarament el model masculí i infravalorar, en conseqüència el femení, des de l'escola poden començar a extingir-se. Les persones implicades en la tasca educativa volem confiar en què els nous replantejaments pedagògics acabaran afavorint una educació menys discriminatòria, respectuosa amb les diferències i, per tant, afavoridora de la igualtat d'oportunitats entre els sexes.

No obstant, resulta visiblement decebedor i produeix franca impotència comprovar com els esforços i el treball que realitzen els educadors compromesos i sensibilitzats per aconseguir aquesta igualtat no són en absolut recollits, ni tan sols presos en consideració, per la societat en què vivim. La perspectiva de la igualtat d'oportunitats parteix de la creença de què les dones han de ser tan lliures com els homes en la determinació dels seus rols educatius, culturals, socials i polítics i assumeix que aquesta igualtat es pot aconseguir a partir de la reforma de les estructures existents i, per tant, d'un canvi d'actitud compartit per la família, el grup social de referència, els mitjans de comunicació i la societat en general. Si acceptem l'enorme influència que exerceixen avui en dia els mitjans de comunicació en la formació de les nostres actituds i valors, s'entén fàcilment com missatges tan singulars com el descrit, ofeguen irremediablement els avenços que des de l'escola es puguin realitzar per evitar la discriminació de les persones per raó del seu sexe.

Tan de bo que tots, sobretot aquesta casta de fenòmens del periodisme com l'autor de la desafortunada entrevista de què us he parlat, prenguem consciència algun dia de la importància de reconèixer les persones pels valors que les defineixen, pel que fan o han fet i pel que defensen, i que la condició de pertànyer a un o altre sexe sigui important únicament a l'hora de decidir si utilitzar el gènere femení o masculí quan ens decidiguem a parlar d'elles.

Victòria Picó i Aguiló

FELET

En Felet, pobrissó, era calb de naixement. Nadó al bres de vímet, la mare el mirava amorosida però els seus ulls, furtivament observaven la superfície erma d'aquell estimat i minúscul crani i s'enterbolien de dolor. Una pelussa, borra finíssima i transparent, planava del front a la coroneta i esperançava de convertir-se en pèl, però l'expectativa no es concretava. Els pediatres donaven poques explicacions a un fet tan insòlit i infreqüent i amagaven llur ignorància rera tecnicismes mèdics, genètics i hormonal. Uns opinaven que es tractava d'una raríssima alopecía seborreica infantil prematura. D'altres, culpaven de la calvície als gens, una malformació genètica o, tal vegada, un desajust hormonal. Fins i tot, alguns s'atreviren a insinuar que la causa podia ser un desig insatisfet de la gestant durant l'embaràs, la qual cosa esqueixava i consumia el coret de la mare, que se sentia culpable sense saber ben bé de què. Cap, però, els donava una solució perquè en Rafelet tingués cabells com tots els nins de la seva edat.

Feren carrerany a les consultes dels més anomenats i prestigiosos especialistes dermatòlegs del país, però tots ells foren incapaços de diagnosticar amb precisió la dolència de l'infantó. En Felet era calb i no brostava pèl malgrat les llargues medicacions a que era sotmès. Ni tampoc fruitaren les sessions de fregues i massatges que li aplicaven diàriament amb un preparat específic, una fórmula magistral que l'apotecari del poble havia preparat als antics matrassos de la rebotiga. Segurament, si la pudor curàs, en Felet tendria crinera, tal era la fetidesa de l'elixir. Tot semblava inútil i el desànim corcava la resistència familiar.

Aquell fet diferenciador, que tan sovint afecta els adults, marcà l'existència d'en Rafel que suportà, amb més o manco paciència, una infància difícil i patí les feixugues bromes dels seus companys d'escola. Amb la crueltat pròpia dels al·lots, que sempre furguen la nafra que més sagna, en Rafel, quan sortia del col·legi, sofria l'escandalera de l'al·lotea que, amagada darrera la cantonada, li cantava el "cap pelat titina, sense cap cabell, arròs amb tomàtiga i pebre vermell" que el feria i el mortificava fins que els ulls li espirejaven i les llàgrimes regalimaven per les galtes enceses. Arrancava a córrer pels carrerons més amagats i no s'aturava, brollant de suor i pantaixós, fins que es trobava a redós de la càlida protecció de ca seva,

devora les faldetes de la mare que, comprensiblement, l'havia aviciat.

Un Nadal, quan en Felet tenia devers set anys, el pare el trobà capficat a la camilla, escrivint la carta als Reis.

Suposà que demanava, com cada any, joguines a betzef. A la nit, el pare obrí el sobre adreçat a Orient i llegí la petició del seu fill. En Felet no demanava gaires coses. El seu desig més anhelat, expressat en un text breu i concís, era que el Rei Gaspar li dugués "una pinta i cabells per ferme la clenxa i el puput".

Cansat de consultar metges i homeòpates, en Rafel, en la seva desesperació, cercà remei en els curanderos. El convenceren, mirallets i miratges, que podrien resoldre el greu problema, que només es tractava d'un desajust vitamínic i que uns unguents fertilitzadors, adobs màgics fets d'herbam i substàncies secretes, reviscolarien les arrels condormides i els pèls creixerien forts i ufanosos, guixats com a cerres.

Un marxando del mercat, que venia roba i retalls, altre temps barber de Santa Margalida, li digué que preparava una pòcima, els ingredients de la qual ruda, falzia, barbera li havien estat cofiats per un vell pastor de la contrada. Amb les proporcions exactes, ell mateix li prepararia el liniment curatiu i li donaria les fregues car, mentre ho feia, havia de resar uns encanteris que complementaven i donaven força al miracle. En tres mesos, li prometé, tendria un cap de cabells com un espalgador. En Rafel, cegat per un complex que s'engrandia com una bimbolla de sabó, anava cada setmana a la vila a donarse unes fregues que li provocaven una picor rabiosa i li enrogien la closca com una magrana aubar. El bruixot li assegurava que no només era del tot normal, sinó necessari perquè el líquid beneït fes el seu efecte. Per treure el mal enquistat, calien sacrificis, però la recompensa... De poc no perdé el poc pèl que tenia al clatell i just damunt les orelles.

Quan algú pateix una malaltia, tothom li dona consells i remeis infal·libles que, normalment, fan figa. I es podria escriure un llibrà amb les receptes, formulacions i oracions que en Rafel provà per tal de posar fi a la seva dissort. Així, un curander pollencí, molt anomenat per la seva eficàcia en la curació de fics i fistules, li prescriví la següent recepta:

"Ves al torrent de Na Bàrbara i cull tretze còdols del tamany d'una patata. Fes un cercle

amb les pedres. Deposita damunt cada mac un polsim de sofre de licopodi fent la senyal de la creu. Durant tretze dies, a trenc d'alba, en dejú i començant per un divendres, resa aquesta oració agenollat dins el rotllo: *Si hi ha cap sant calb que m'escolti per la gràcia del cabell caigut m'ajudi. On hi ha pell sense pèl que hi brosti pelam o borra. Que no necessiti gorra ni capell ni boina per cobrir la closca. Per la gràcia del vostre nom anònim us adreç la meva pregària. Que nesqui pèl o ploma en aquesta zona àrida. Amén.* Abans de posarte dret, toca, de sobines, cada pedra amb un dit untat amb saliva dejuna i, finalmet, toca't el cap".

Ara fa escassament un any, en Rafel, que no s'escaliva ni s'escalda, es posà en mans d'un vell vegetarià, conegut sanador de verrugues amb ginesta i trencadura amb la imposició de les mans, anomenat l'amo En Xesc. Aquest li demanà confiança i convicció en la curació. I molta, molta, molta fe. Al mig any de cures, imposicions i oracions, en Rafel seguia esperançat però ni un sol cabell guaitava per aquella pell fina, brillant i llisa com una síndria, del cap. A les acaballes del vuitè mes, l'amo En Xesc, un home bondadós i creient, però curtet de gambals, agafà en Rafel per un braç, el feu asseure en una cadira de bova i li entimà: "Rafel, creume que he fet tot quan he pogut i sabut, però això no va bé. No has tengut prou fe i, quan aquesta manca, són inútils tots els tractaments".

Esclafat com una figa al sequer, en Rafel travessà el poble per tornar a ca seva, amb la ferma convicció de no caure mai més en la temptació de voler modificar el que la naturalesa havia decidit. (Si de cas, pensà, es compraria una perruca o es faria un empelt). En una placeta assolellada, amb dos fassers de paumes despentinades, un jai, rodó com una bolleta, prenia el sol, pensarós, assegut en un pedrís. En Rafel s'assegué just devora ell i esclafí en un plor desconsolat. L'ancià el mirà i li preguntà que li passava. Sanglotant, en Rafel li contà la seva història fil per randa. En acabar, ambdós restaren uns minuts sense dir pruna. L'homenet el mirà, li pegà dos copets al genoll i li digué: "Déu, en la seva immensa saviesa, creà un grapat de caps perfectes. Als altres, fill meu, hi posà cabells".

Il·lus maicas
febrer 96

MIQUEL GAYÀ I SITJAR, FILL PREDILECTE DE SANT JOAN

La Vila de Sant Joan, el passat dia 16 de març, proclamà fill predilecte a Miquel Gayà i Sitjar, després que en el mes de novembre passat el *Col·lectiu Teranyines*, per a la recerca històrica *santjoanera*, hagués sol·licitat el reconeixement públic del treball i dels mèrits d'aquest insigne santjoaner.

La vocació literària de Miquel Gayà i Sitjar, acadèmic de número de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Sebastià i acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, arranca de la seva infància, que s'obrí a la bellesa dins la ruralia santjoanera i començà a nodrir-se dins l'encant de les muntanyes de Lluc, en condició de blauet de l'Escolania del santuari.

Deixeble del poeta Miquel Ferrà, i acompanyat per l'amistat i l'estímul de Maria Antònia Salvà i Guillem Colom, Miquel Gayà és autor d'una inspirada obra poètica que compta amb publicacions com *L'Atzur il·luminat* (1944), *Breviari d'amor* (1946), i *Cançó del crepuscle*, reculls reunits en el volum *Ruta dels cims* (1951) de la coll·lecció *Les Illes d'Or*. Entre els fruits de la seva maduresa cal destacar el *Poema de l'Àve Maria* (1953) i *Miratges del record* (1975).

Com investigador i estudiós de la literatura catalana, és autor, entre altres obres menors, de *Contribució a l'epistolari de Miquel Costa i Llobera* (1956), *La poesia de Miquel Ferrà* (1960), *Contribució a l'epistolari de Joan Alcover* (1964), *La lletra i l'esperit* (1978), i els treballs encara inèdits *De Mallorca i fora de Mallorca* (1989) i *Epistolari de Maria Antònia Salvà amb en Miquel Ferrà* (1990).

Té un singular interès la seva obra autobiogràfica *Històries i memòries* (1986) que, dins el marc de la seva història personal, en un espai de quasi quaranta anys (1917-1954), presenta la història de la vida literària mallorquina, amb relació als esdeveniments polítics de la segona república, la guerra civil i la post-guerra.

A tot això s'hi ha d'afegir una extensa llista d'articles sobre crítica literària, recensió de llibres i altres temes culturals, publicats a múltiples diaris i revistes, i nombrosos parlaments i conferències en l'avinentesa d'homenatges i commemoracions.

Dins la seva trajectòria vital destaquen dues notes singulars i característiques: la seva fidelitat a una línia estètica, conscientment elegida i mantinguda al llarg dels seu treball literari, renunciant a fàcils llores i prescindint de modes passatgeres, i la seva fidelitat a la cultura catalana, contribuint al sosteniment i conreu d'una llengua llargament reprimida i ofegada.

El passat dia 9 de març a la vila de Sant Joan es presentà el llibre: *Miquel Gayà i Sitjar, una trajectòria de serenitats estètiques* de Joan Maimó i Vadell.

Col·lectiu Teranyines

JOAN MAGRIÑÀ, "MÉS ENLLÀ DEL RECORD"

L'amo en Joan Magriñà va néixer a Inca el dia 16 de gener del 1895. Fill de Joan Magriñà Vives, recaptador d'Inca i de na Teresa Roig Dols, modista de professió.

Joan Magriñà és un home d'empenta. Als 101 anys manté una memòria prodigiosa i recorda, com si fos ahir, i a la valenta, imatges plenes de recordances que omplen el seu cor d'estampes que romanen vives dintre seu.

Fa 8 anys que és a la Residència Miquel Mir d'Inca. El trobam assegut a una cadira amb cara de bon any. Se sent feliç perquè ha complert 101 anys. Ens mira com una primavera, festós i somrient. Li agrada sentir-se acompanyat. Ens asseim devora ell, i girant l'ullada cap enrera, com diu la bella cançó, comença a fer recordança dels seus primers anys d'infantesa.

De petit - em diu -, anava a escolta amb el Mestre Miquel Riutort, que estava als "Pòrticos". Els meus companys i amics eren els fills d'en Jaume Armengol (1853-1924), advocat i polític.

Recorda la finca de "Ca'n Rayó", on més tard s'aixecaria el quarter General Luque d'Inca. Evoca amb estima la figura de Jaume Armengol, el qui fou l'impulsor de la contractació del quarter (18-02-1909).

Quants de germans teniu?

Queda boca closa, i de sobte, amb prou feines contesta:

Na Maria, n'Ignasi i en Ramon. Na Maria morí als 20 anys d'una grip maligna abans de casar-se; n'Ignasi morí de les febres als 19 anys i en Ramon morí tot just néixer. Un glop prou trist i difícil de pair.

La residència és silenciosa. A mesura que conversam s'estableixen llaços d'unió entre la vellesa que se'n va i la primavera que arriba. Les seves paraules brollen a borbolls i, a corre-cuita, evoca els

anys de blauet a Lluc.

Als 6 anys vaig anar a Lluc. Na Maria Ignàsia de Ca'n Ripoll era molt bona dona, i gràcies a ella, vaig poder entrar en el col·legi de Lluc.

Quins records teniu de Lluc?

Guard un bon record de Joan Albertí, conegut pels blauets: "El Pare Celestial", fou com un quant. Ens sentiem estimats per ell. Tot el contrari del Pare Mut, de "Sa Barrera de Lluçmajor", possessió

memòria de l'Arxiduc Lluís Salvador, de mossèn Costa i Llobera i de Santiago Russinyol.

L'Arxiduc era un bon home, caritatiu. Quan venia a Lluc ens duia regals. Crec que venia per comprar. Dormia a la posada del Bisbe. Sovint, quan fèiem excursions i el topàvem, ens feia cantar. Més d'una vegada cantàrem per a ell. Érem 12 blauets i 2 pensionistes.

Recorda les matines de principi de segle a Lluc:

Les matines començaven a les 10

Principis de segle, Joan Magriñà quan era blauet a Lluc.

del comte de Lloseta, que era molt mal de dur.

Sabeu alguna anècdota de Lluc?

Una vegada fèiem un compte de dividir a la pissarra i Joan Albertí "El Pare Celestial" em digué que estava malament. Jo vaig fer una geniada. Sense pensar-hi em pegà una galtada. Quan se'n adonà que no era jo, s'agenollà i em digué: "Torna'm la galtada que t'he pegat".

Es retura un poc i, a mans besades, em diu que no vol parlar de males experiències. Mentrestant, sense espera, comença a fer

del vespre i acabaven a les 4 de la matinada. Cantàvem la missa del gall a tres veus. Només érem 14 persones. El Pare Gabriel Miralles de Montuiri era organista de Lluc, un gran músic. Conten que de petit volia un piano. El seu pare no podia comprar-lo. Damunt una pastera de casa seva va dibuixar un teclat i quan no el veien practicava amb els dits. Volia ésser músic.

Joan Magriñà és un gran enamorat de la música i el seu divertiment a la Residència és escoltar-la. *Quan morí el Papa Lleó XIII anàvem cada 10 minuts a tocar una batallada. Els blauets sentiren amb*

dolor la seva mort ja que molta música cantada fins ara fou censurada pel Papa Pius X. Francesc Esteve d'Artà, Antoni Sancho i Bartomeu Nigorra censuraren moltes de les peces que cantàvem a Lluc. S'introduí el gregorià i la polifonia clàssica.

Li deman si està cansat de parlar, però no; dona gust a la boca i obre els llavis per seguir memorant aquells anys de blauet. Conta amb pèls i senyals, com si fos ahir, les seves remembrances.

Mossèn Costa i Llobera - em diu - venia a Lluc. Jo ajudava al poeta a servir la missa. Em donava una pesseta; era molt ric i feia molts de regals al monestir. També el Bisbe Campins era generós i estimava Lluc. En Costa i Llobera ens va fer una foto vora la creu. En Gaspar Salamanca (aquest que està vora la creu), era el primatxer.

Coneguéreu altre personatge a Lluc?

En Santiago Russinyol solia venir a pintar a la plaça de Lluc. S'hostatjava a "Sa Fonda". Cada dia el vàiem devora el brollador que pintava.

Quin temps estàreu a Lluc?

Des de l'any 1901 fins l'any 1908. Un dia mirava l'hort damunt la finestra de la meva habitació. Ma mare, que havia vingut a veure'm, em demanà que davallàs. Jo vaig respondre: "Me'n vull anar". Aleshores tenia 13 anys.

I després què féreu?

Vaig estar 3 anys a Inca. Anava a escola i ajudava a escriure cartes als soldats. Ells no sabien lletra. En aquest temps volia ésser militar.

Recordau algú?

Any 1909, amb un company seu vestit de corredor ciclista.

Vaig conèixer en Miquel Duran, era el meu padri de fonts. Quan estava a Lluc venia a veure'm. També vaig conèixer l'organista Bernat Sales, el Rector Rayó, en Xesquet i en Joan Torrandell, "l'amo en Joan de l'orgue".

Em mostra una fotografia de l'any 1909 on feren una cursa de bicicletes des d'Inca a Binissalem. En Tomàs Capellà i en Joan Magriñà foren els guanyadors.

Posa en dansa els seus records i parla d'en Jaume Albertí, primer director de l'Orfeó l'Harpa d'Inca; del seu pare, sereno i porgador de blat; d'en Nofre Corpet i d'en Toni Xispa, tots ells músics. Li vénen a la memòria les festes que es feien a Sant Bartomeu. Tot una festa de carrer: murta, guirnaldes, llanternes japoneses, bandes de música...

A Inca, els senyors es feien amb els senyors. Els oficials fadrins anaven a ballar a ca la senyora de Son Frare. A la senyora, quasi cega, li agradava el trui; per això, les filles dels senyors es donaven cita a Son Frare per ballar.

Heu dit que volíeu ésser militar?

Sí, però era molt jove. No podia ésser soldat perquè només tenia 16 anys. Així i tot, gràcies a un coronel, em varen admetre al quarter de la Mare de Déu del

Carme de Palma, però hi vaig estar molt poc. Jo volia estudiar de militar i em posaren de corneta. Vaig fingir que tenia reuma. Al cap de tres mesos d'estar a l'hospital me'n vaig anar aprofitant que tenia un permís.

Per què anàreu a França?

Quan era a l'hospital un company de llit em parlà d'un germà que tenia a França; sense pensar-hi em

vaig embarcar amb el "Sóller" que feia la travessia: Sóller-Barcelona-Sette. No vaig dir res a ma mare fins dos dies abans d'anar-me'n. Això era l'any 1911.

I a França?

Feia feina a un restaurant. Em posaren d'escurador. Més tard, després de moltes penúries, vaig obrir un "Cafè-Restaurant-The Dancing" a París que es deia "Le Relais" (1933-1942). L'any 1942 "Ma Bretagne", també a París.

Quan parla de França, els seus sentiments ressonen amb el seu parlar, s'apassiona i no retén la llengua. Estima amb cap alt França. Hi va estar una cinquantena d'anys.

Durant la primera guerra mundial volia allistar-me però m'ho impediren perquè era fill de vidua, i a més, tenia una germana fadrina. Així i tot, vaig viure de prop la primera guerra mundial. Una vertadera carnisseria. Veia caure les bombes pels carrers. Una vegada en va caure una a un parc de Nancy. Moriren molts d'infants.

Compartia a capa i espasa la ideologia de la resistència francesa contra els alemanys durant la II guerra mundial i exposà la seva vida a favor de la llibertat. "Has de fugir", li va dir un comissari de "l'anodisament". El comissari

sabia que "la gestapo" el volia matar perquè enviava pa, carn i altres aliments a la resistència francesa. El comissari l'ajudà a escapar.

Em sent francès. Vaig haver de fugir com una centella i d'amagat a Nolay, una finca a 350 km de París (Cote d'Or). La policia alemanya m'havia posat preu i tenia l'aigua al coll. Vaig deixar el restaurant "Ma Bretagne" a la caixa-ra. Més tard, a les acaballes de la II guerra mundial vaig saber que l'havien morta. Només havia tin-

ses: Sor Catalina Morey, Sor Catalina Llabrés i Sor Catalina Sansó fan costat i donen cor per seguir endavant.

Hem conversat amb Sor Catalina Morey, priora de la Residència.

Quina és la vostra tasca?

La nostra feina és estimar-los perquè se sentin acompanyats. Procuram que no trobin a faltar la família, i sobretot, donar-los molt d'amor perquè estiguin contents i alegres.

brebre res a canvi. Són servidores del més necessitat.

Els nostres majors són agraïts i tenen a glòria sentir-se estimats per unes religioses que ho donen tot. "Són uns àngels", ens diu l'amo en Joan.

Abans d'acomiar-nos volem transmetre alguns dels desitjos de la gent gran que hi ha exposats al menjador de la Residència Miquel Mir d'Inca. Aquests somnis dau-rats foren formulats a Sencelles, el dia 9 d'abril del 1994 en una trobada que tingueren les Residències de les Germanes de la Caritat:

"Nosaltres, els majors, encara que tinguem els cabells blancs i no puguem ballar, hem acumulat experiències de vida, per això, ens sentim amb el dret de dir unes paraules a les famílies:

Desitjam i necessitam que les famílies estiguin unides, que s'estimin, que parlin i dialoguin. Que es respectin i comprenguin. Volem que entre els pares i els fills hi hagi comprensió i tolerància...

Volem i necessitam que les famílies siguin espais on hi capiguem tots: els joves i els vells. Els pares són els miralls dels fills, per això, la comprensió, la tolerància, el respecte i l'ajuda mixta entre la parella, és la lliçó que els fills han de poder aprendre dins ca seva..."

La vellesa estimada d'uns anys enyoradissos pipelleja dins la mirada melosa d'un home ple de recordances. Les mans rugoses i tendres palpen l'escalfor de la llunyania de l'avior.

"Aquell qui té un jove per mestre és semblant a l'home que menja raïms verds i beu vi dolç; però el deixeble del vell menja raïms madurs i beu vi ranci".

Bernat Forteza

Un gener boirós de 1996

Homenatge recent a Joan Magriñà per part dels blauets actuals.

gut una tara: ésser francesa. L'any 1962 vaig tornar a Mallorca.

Fa prop de dues hores que parlem amb ell; són quasi les 7 del capvespre, i és hora d'anar a sopar. Als 101 anys, l'amo en Joan agafa els seus dos gaiatos, i a pleret, camina vers al menjador. Se sent tocar la campana i el menjador s'obre de bat en bat. Després d'una diada de sospirs, de desitjos, de goig sense alegrança, de viure estimats per les nostres germanes de la caritat, comparteixen el sopar.

L'antic celler de "Sa Parra", Sa Cuna, L'Hospici i ara la Residència Miquel Mir, és una casa prou acollidora. Sembla una família unida. Molta gent gran ha passat el set calzes d'amargura i ha pagat els plats romputs; però unes religio-

En quins problemes vos trobau?

Cada persona és diferent i té els seus problemes. Malgrat en què ens trobam amb problemes, que n'hi ha, gaudim d'una gran satisfacció perquè podem ajudar al nostre germà. Estam aquí per vocació. Un dels problemes que tenim és que han de compartir l'habitació, i això pot, dificultar la convivència.

És feixuga la vostra feina?

És feixuga però et dona una gran alegria poder servir a una persona que ha servit tota una vida.

Les nostres religioses de la Residència fan una tasca silenciosa amb esperit cristià. Donen un testimoniatge d'una fe viva. Han fet una opció generosa sense

LA PREGUNTA QUE MOLTS ENS HEM DE FER

Què és la Cultura? Per a qui és? Qui la capta i qui la rep?. A totes i a cada una d'aquestes preguntes, què es pot contestar? Qui ho podrà entendre? Qui hi estarà d'acord?. És un tema, qui ho dubte, molt interessant i a la vegada complicat, delicat i ambigu.

El mot cultura és simple en la seva definició, tan sols fan falta quatre paraules, com són: "desenvolupament intel·lectual o artístic", però de molt llarga explicació i reflexió. La cultura sempre ha estat cara, costosa i la gent no hi està avesada. El ciutadà actual s'ha creat tantes obligacions que s'oblida d'allò que clarament defineix i distingeix a cada poble, i que és per a mi, la cultura.

Com a Regidora de Cultura tenc ben clar que no es pot aplicar amb imposicions. Es tracta d'una tasca feta dia a dia i que requereix molta de feina, idees i dedicació. Com a contrapartida per part del bon ciutadà, saber-la captar i tenir bones pretensions. La cultura ha de servir per a unir, no per a desunir.

La cultura al llarg de la història ha estat creada per les capes populars de la societat, tenint com a ingredients el folklore, la música, el teatre, els balls i danses, l'art, la pintura, l'artesanía, la literatura, la poesia, la història, la llegenda, la fauna, el vestit...

La cultura és una tasca laboriosa que no es pot fer en pocs dies, com per exemple la construcció d'una casa, ja que té la dificultat que no es pot materialitzar físicament, en canvi té l'avantatge que forma part de cada un de nosaltres, de la nostra manera de viure, de les nostres idees; per tant, tots plegats hem de col·laborar perquè es mantengui viva dins cada individu i, al mateix temps, dins el nostre poble.

Inca, en tots els aspectes, és una ciutat feineria i és un poble que ha sabut mantenir amb moltes dificultats, la llàntia de la cultura encesa i, per a tot allò que em pertany a mi personalment, crec que la mantindrà encesa durant molts més anys i amb una flamarada viva. Prova d'això puc citar

unes quantes activitats que s'han dutes a terme durant els darrers mesos, com poden ser entre altres: la publicació del llibre de Gabriel Pieras, Inca-1872, nombroses exposicions al centre d'art Sa Quartera i altres al Centre d'Expositors. Cal citar també els distints concerts de música interpretats, entre altres, per la Banda Unió Musical Inquera i l'Orfeó l'Harpa d'Inca. I no podem oblidar la participació activa dels tres Grups de Ball Popular d'Inca.

La cultura, a la mateixa vegada, requereix l'esforç dels ciutadans que ja hi participen amb èxit, assistint als cursets que ofereix el nostre Ajuntament. I és clar que la cultura no és cosa d'un, és cosa de més d'un, ja que un bon actor, per exemple, necessita aquell espectador. L'èxit o el fracàs ja dependrà de la iniciativa, les inquietuds i la bona predisposició per part de tots dos per a poder continuar endavant amb l'activitat.

Totes aquestes coses de casa nostra no es poden perdre, ja que no ho permet l'Obra Cultural Balear que, juntament amb el Consistori inquer varen interpretar per als nins i nines dels col·legis d'Inca una rondalla tot commemorant els 100 anys de la publicació de l'Aplec de Mn. Antoni Maria Alcover i Sureda.

Una de les virtuts que té estar introduït dins aquest món amb inquietuds culturals i ser vàlid i positiu, és la gran satisfacció que pot rebre cada individu, com per exemple la que va rebre el nostre estimat amic Jaume Serra i Beltran dins l'homenatge que li va oferir l'Ajuntament amb la col·laboració de la Revetlla o bé la pinya que vàrem formar tots plegats anant a Palma, acompanyant Joan Lacomba, quan va rebre un dels premis "31 de Desembre".

La cultura no s'ha d'estancar, ha de seguir endavant, amb ànim creador i innovador. Ha estat una espera de noranta anys, però a la fi es treurà a la llum el primer volum de la Història d'Inca, aquesta història tan nostra.

Entre molts d'altres, un dels meus objectius és crear l'Escola Municipal de Teatre perquè la gent del nostre poble es pugui formar i dur endavant les seves inquietuds, com ja així ho fan, amb molt d'èxit, els alumnes de l'Escola Municipal de Música, petits grans músics que en un futur apropiat, seran els protagonistes dels concerts. L'escola, si segueix aquest ritme, arribarà a ser la millor de tota Mallorca.

Per tot això m'agradaria que cadascú, i dins d'ell mateix, reflexioni, mediti i es demani: Què és per a mi la cultura? Esper que molta gent trobi una resposta positiva.

Joana Rosselló Morales

Regidora de cultura i educació de l'Ajuntament d'Inca.

PROJECTE ALCOVER

En una comunitat com la nostra, en la qual els grans vehicles de comunicació audiovisuals: el cinema i la televisió, no tenen veu pròpia, el paper socio-educatiu que juga el teatre és fonamental. A més a més, lluny del bombardeig indiscriminat d'imatges i renous, de la manipulació i del discurs banal, teatre ofereix el contacte directe, el contingut, la crítica i la reflexió, que són valors que escassegen en la nostra societat i que són del tot imprescindibles, si més no, irrenunciables.

Sembla ser, idò, que hauríem de gaudir d'un teatre amb una salut de ferro, d'acord amb les necessitats de la nostra comunitat i del tot normalitzat. Però, per

poc que ens acostem a l'actual situació del teatre a Mallorca, comprovarem que la cosa no és com per fer bots i cabrioles.

Un dels principals problemes que té el nostre teatre i, sens dubte, el més vergonyós, és la manca de sensibilitat que fins ara han demostrat els responsables de les institucions públiques vers el fet teatral (si generalitzats i diguéssim "cultural" crec que no em cremaria els dits). Aquesta indiferència es tradueix en una manca de política teatral, del tot necessària; una manca de criteris culturals; una infraestructura subdesenvolupada en un estat deplorable i un llarg i tortuós etcètera. Haver de constatar després de tretze anys d'autonomia (com passa el temps!) fa que pensar.

Malgrat això ens cal ser optimistes (no confondre amb conformistes) i felicitar-nos perquè hi ha la sensació d'un ressorgiment del teatre a la nostra comunitat, fruit de l'esforç i dedicació d'uns homes i d'unes dones cada vegada menys anònims i afortunadament més nombrosos, que han pres la decisió de superar les dificultats, d'obrir-se nous camins i, sobretot, d'emprendre iniciatives.

"El Projecte Alcover és el producte d'una necessitat", -ens explica en Jaume Marcè, vicepresident de la fundació Teatre del Mar i professor de teatre a l'Institut Berenguer d'Anoia d'Inca, així com també de llengua i literatura catalana al mateix centre-, "neix amb la vocació de cobrir una mancança, de rompre la inèrcia d'un aïllament que es tradueix amb la inexistència de pro-

jectes comuns entre els països de llengua catalana. És per això que no s'anomena "xarxa" o "circuit", perquè la seva intenció no és la d'obtenir una rendibilitat econòmica. Amb la denominació de "projecte", identifiquem un marc d'exhibició per a les companyies teatrals dels nostres territoris, que permetrà una major projecció".

De moment són setze els municipis adscrits a aquests projecte dels quals dos són mallorquins: Palma i Manacor. A les seves sales, el Teatre del Mar i el Municipal de Manacor, ja s'ha escenificat L'aniversari de Don Eduardo de la companyia La dependent de València, i quan surtin aquestes línies, molt probablement estigui en cartellera Treball d'amor perdut, de la companyia Ferran Madico de Catalunya. La representació illenca ve de la mà de la companyia Iguana Teatre, amb Sa varietat de sa locura. Tots tres, de catxet mitjà i muntatge fàcilment adaptable als diferents teatres, han estat escollides consensuadament pels programadors dels teatres dels municipis implicats.

Arribats a aquest punt, la pregunta es fa fàcil. Podrem gaudir a Inca d'una programació teatral estable? S'implicarà el nostre Ajuntament en un projecte tan desitjable com aquest?

"Per la nostra banda no hi ha cap impediment, ans tot el contrari" -diu en Jaume Marcè-, "aquest projecte que té un caràcter evolutiu, que creix i que vol arribar a tots els ciutadans i ciutadanes. Inca i la seva comarca es mereixen una normalitat teatral. Nosaltres el que podem fer i, de fet, feim és ofertar. Per aquest motiu estic pendent d'una reunió amb la responsable de l'Àrea de cultura de l'Ajuntament d'Inca. Esperem que d'ella en surtin coses positives".

Inca té la necessitat d'un espai teatral estable i en condicions. L'únic teatre que reuneix un mínim de condicions és l'ubicat a l'Institut Berenguer d'Anoia, i per tant dependent del MEC. De l'improvisat escenari el Mercantil, qui sap com acabarà! (de moment no ens deixen ni assajar). Del Principal, apart de que com a teatre se'n fa un ús marginal, l'estat de conservació de la infraestructura teatral és lamentable. Els Poca-conya deien que tenien por que s'esbucàs mentre actuaven. L'altre dia em comentava en Joan Borràs, encarregat d'il·luminació de la companyia Teatre de Bunyola, les dificultats per a realitzar la seva feina.

Per cert, a l'estrena de Poca por dels de Bunyola hi havia cares noves (ens vam haver d'assabentar tots), encara que, malauradament, també hi havia absències notables (que en dèiem de la sensibilitat?).

Hi ha indicis de què les coses canviaran. Amb un poc de sort, un dia no molt llunyà, podrem estrenar teatre. El dia que això passi (hem dit que érem optimistes) estarem preparats.

Andreu Caballero
Miquel Socias

DITADA DE MEL

Ja en parlàvem al número anterior, quan va fitxar per l'equip Larios, i voldríem parlar-ne de la mateixa manera a cada número dedicant-li una copa d'or repleta de mel de la més dolça pel nostre campió, "L'amo d'Europa", l'atleta inquer MATEU CAÑELLAS, medalla d'or a la final de 1.500 metres a Estocolm. Des d'aquí li tornam desitjar els millors èxits i un passatge per als olímpics d'Estats Units d'enguany.

Mel a mans plenes per l'encert d'un grup de joves que ha decidit dur a terme una iniciativa molt engrescadora per als joves que fan comptes dedicar-se al món de les lletres. Es tracta de la implantació a Mallorca de l'AJELC. L'associació de joves escriptors en llengua catalana va néixer a Barcelona ara fa 16 anys i pels seus llistats han passat Miquel Bezares o Margalida Pons, sols per anomenar dos joves mallorquins consolidats. Ara el jove escriptor mallorquí Carles Hèctor Hernández, autor de "Allunyeu-vos dels professors", fill de la també escriptora Antònia Vicenç, n'és el vicepresident.

Un tast de mel per a l'Anna Soler, responsable del programa del IV Cicle de CINEMA INFANTIL EN CATALÀ organitzat pel centre de Cultura de Sa Nostra. Les pel·lícules escollides per a enguany: "Tintin i el temple del sol", "El gat sense cua" i "Sara, Sara".

Però aquest trimestre el vaixell de mel se'n va per a una iniciativa que, partint de l'empresa privada, marcarà un fita històrica en la història de les nostres illes. I es que es tracta del naixement del primer diari en català mitjançant la transformació del "Balears" en DIARI DE BALEARS, que veurà la llum d'aquí a pocs dies, si és que en arribar aquests escrits fins a vosaltres ja no ha sortit. Vull donar la més grata enhorabona al Grup Serra i animar-vos a subscriure's-hi. Sols si hi ha molta gent al darrera l'empresa tindrà èxit. I gent que vindrà pel convenciment si el mitjà gaudeix d'una certa qualitat, que és el que s'ha de demanar als seus responsables. Ja ho avançava el director general de política Lingüística, Joan Barceló, en una entrevista concedida a la revista "Llegir" del mes de gener "Crec que ara és el moment de pensar en un periòdic en català". Els seus desitjos són els d'una gran majoria i ara, suposam que en part per la voluntat manifestada pel responsable polític, es faran realitat.

ESPERÓ

Els esperons d'un gall de brega clavats al cul d'en Cotoner, ex-diputat del PP. Els motius són sobrats, la reincidència en les seves declaracions contra la nostra llengua, ell, un senyor que a ca seva xerra en castellà no ens ha de dir als mallorquins quin és el nom de la nostra llengua. I per si això fos poc, per Selva s'ha fet famós com a senyor de Son Fuster per voler tancar un camí públic, un camí del poble i quan l'ajuntament va ordenar-li tornar a obrir-lo es va negar afirmant, quina cara!, que no entenia el que deia el paper perquè "estava redactat en català".

Esperonejades de valent contra tota mena de bestiar que des de fora i des de dins han atacat aquests últims temps la convivència a la nostra terra, la nostra cultura o la nostra llengua. Ficats dins un sac i ben lligats, tirats enmig d'un corral on s'hi celebren bregues de galls, ansons, abeces, copes, mundos, alemanys, gonzalezlizados i academiasdesallengobalea.

I per quedar a la nostra ciutat, des d'aquestes línies vull pegar una esperonada ben forta als responsables de l'exposició duta a terme a Sa Quartera amb el fons artístic de Sa Nostra. I és que no hi ha dret que et vulguin cobrar mil pta. per un catàleg de l'exposició amb l'agregant de "Si és algú famós, un polític o d'algun mitjà de comunicació, els ho regalau" i el pobre que s'interessa ben de veres per la cultura ha de pagar. Viure per veure tanta cara i tants panxes contentes.

Jaume Nicolau "Rei"
(Cap inquer de la revolta forana de 1450)

L'ANY DE LA NEU

11 de febrer de 1956. Es compleixen exactament quaranta anys d'aquesta data. Si pots recordar-ho et convidat a reviure un dia fantàstic. Si no havies nat, demaneu o consulta qualsevol hemeroteca.

“Corria el mes de febrer de 1956. Jo aleshores tenia cinc anys i mai no havia vist ni tocat la neu. Més l'impacte visual ha quedat reduït dins la meva memòria, només dins l'espai limitat del vell carrer de Sant Francesc, com la més entranyable postal nadalenca.

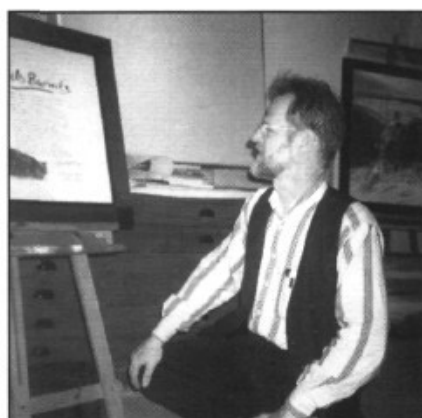
Vull imaginar que el vespre, la fredorada era tan intensa que tothom frisava per arribar a l'escalfor de la foganya, mentre un vent gèlid xiulava per les retxilleres de les portes, i la pluja llenegava pels vidres entelats. A moments, un fort calabruix rebotia com a confitets de cristall que als infants ens semblaven de sucre. Des d'una tranquil·litzant llunyania, una tempesta de trons i llamps descarregava la fúria fora del poble, fent-lo més acollidor. Imagin també, que anàrem prest al llit a combatre amb la flassada aquell fred tardà... I ens adormírem tots junts al vent, i la pluja, i el calabruix, i els trons i els llamps es perderen pels camps o a la mar llunyana. I en aquells moments d'inusitada calma, la compacta nuvolada que havia cobert de grisor el cel, va començar a desfer-se en lleugers pedacets, que suaument baixaven damunt la terra expectant, que, agraïda, va donar després una collita tan abundosa com la nevada.

El que sí record i em pareix encara sentir, era la veu de mu mare que, de matinada, insistentment em cridava perquè miràs el carrer. Vaig sortir al balcó, i els ulls endormissats quedaren cegats de tant resplendent blancor. Les teulades, el petit campanar del convent de les monges, tot estava encatifat d'un blanquíssim i suau cotó. Els meus peus, descalços estaven dins la neu, que com un caprici més, el voladís havia cobert només la meitat del balcó. No record que fes fred. Vaig vestirme de pressa per celebrar amb els veïnats aquella bulla tan insòlita, i amb tanta frisor, que quan vaig posar peu a l'acera llanegadissa, vaig pegar un esclat tan espectacular que, empegueïda, vaig córrer a dins ca nostra per espolsar-me la neu, tan tènue com la més fina gasa que es desfeia en gotetes damunt el trespol empedrat. Quan vaig tornar a sortir, els veïnats, amb pales, feien caminois per passar d'un portal a l'altra.

I com no eren les Neus Eternes, es van fondre més aviat, supòs, del que volíem. Conten també que a la nostra ciutat, un home va morir quan es va despendre un caramell amb el desgel. El que sí és cert, és que aquesta històrica nevada, ha quedat gravada ja per a sempre amb la imatge fresca i pura de l'any més blanc de la nostra vida.

Catalina Amer Vives
febrer 1996

UN HORABAIXA PER RECORDAR

La majoria de nosaltres, estam tan ocupats amb la feina, família, obligacions... etc, que ens sembla que la vida passa i de llarg.

Dissabte passat no va ésser així. Tenguérem la sort de conèixer persones que ens feren sentir vius.

Conèixer a Antònia Serrano va significar descobrir un poble a través, no sols de les imatges impactants per elles mateixes, sinó per l'estimació amb què ens les ensenyava: història, llegendes, racons, vivències... No hi ha millor guia que aquell que mostra el que estima.

De Josep Coll i Bardolet, me va impressionar la seva humanitat. Ens va rebre i obrir casa seva, ens va fer sentir plens, bé, tranquils i per damunt de tot, molt a gust, com si ens coneguéssim feia temps. Seria molt inexacte e imprecisa de descriure tot el que vaig sentir. La força de les seves paraules perdurará molt de

temps dins la meva memòria. A l'hora d'acomiarar-se ens va recitar un poema i part d'aquest deia: "No siau aigües mansas".

Descobrir Nils Burwitz fou tot un aconeteixement. Ens parlà i ensenyà part de la seva obra, ens explicà les motivacions i dificultats a l'hora de crear. Crec que dins aquest pintor hi ha un gran poeta. Nosaltres, escoltant, érem simplement feliços, hauríem estat hores i hores.

A l'acabar, tots coincidírem en la gran humanitat d'aquestes persones que havíem tengut la sort de conèixer i compartir part de les seves vivències i del seu temps.

Serà una horabaixa per a recordar i aquest no ha passat de llarg. L'hem viscut!

Carme Lorente

Gener

Dia 11. Taller de cuina. Espinagades pobleres. Mestra cuinera: Antònia Alomar.

Dia 19. Amb motiu del centenari de les rondalles de mossén Alcover, Brut Grup Teatre de l'OCB d'Inca, va representar "Espirafocs" al Novedades pels nins i nines de les escoles.

Dia 30. Segona tertúlia. Presentació de "Les balcàniques" al saló d'actes de Sant Vicenç de Paül. Recital poètic-musical sobre la guerra a l'antiga Iugoslàvia.

Febrer

Dia 14. Taula rodona sobre "Objecció de consciència". Participants: Carles Portalo, Tomeu Martí i Josep Melià. Per part d'Inca, el regidor de Serveis Socials Bartomeu Cabrer. Moderà la taula: Jaume Gual.

Dia 28. Tercera tertúlia al Siurell amb la psicòloga Esperança Bosch i el tema "El lobby de dones".

Març

Dia 2. Gent qua ha fet país. Visita a Valldemossa a les cases d'en Josep Coll i Bardolet i d'en Nils Burwitz.

Dia 23. Excursió a Sóller, Biniarax i Fornalutx amb les alumnes del Curs de punt mallorquí.

Dia 26. Quarta tertúlia al Siurell amb el periodista Jacint Planas Sanmartí.

MUNPER

CTRA. PALMA-ALCUDIA, KM. 30
TEL. 88 10 00 - 07300 INCA

CTRA. PALMA-MANACOR, KM. 30
TEL. 64 41 02 - 07220 MONTUIRI

Es siwell

Carrer Llevant, 19
Tel. 88 00 86
07300 INCA

No volem ser
els més grans,
simplement
volem ser
millors.

L'agilitat en la gestió, el tracte personalitzat i atenció professional són els valors que les persones com vostú apreneu cada dia més en una entitat financera i per això a COLONIA treballam dia a dia, hora a hora, minut a minut per poder oferir-vos el que vostú ens exigeix: la màxima eficiència.

COLONIA és una entitat financera d'ètica jove, atenció preparada, amb una clara vocació de servei i el seu objectiu és, fonamentalment, treballar sense descans per ser cada dia millor, no per ser cada dia més gran.

Les nostres dimensions ens permeten ser més àgils, servir els nostres clients és el nostre motiu d'inspiració.

 COLONIA Caixa d'Estalvis de Mallorca

L'ALJAMIA, Revista Cultural; nº especial 9/10; País Valencià. Editen: vianants i premsa comarcal "la veu".

Caigut de les mans de Príap en el seu descans a l'Olimp, ens arriba, amb novetats, l'últim número de l'Aljama. Un especial amb canvis pel que fa a format i continguts, del qual cal destacar-ne el dossier sobre EROS I

LITERATURA, on s'hi presenten diversos estudis sobre la qüestió. Així Joan S. Sorribes ens dona una àmplia bibliografia de textos clàssics que, emmarcats dins l'àmbit cultural europeu, recorren el temps des de la Grècia Clàssica -"L'assemblea de les dones" d'Aristòfanes- fins a La Reforma. Les obres presentades -69, per les connotacions sexuals del número- van acompanyades totes elles d'una breu sinopsi. En un segon treball del mateix autor s'hi enumeren un a un els llibres publicats fins a la data en alguna de les quatre col·leccions que sobre eròtica s'han tret al mercat durant els últims anys.

Salvador Hervàs i Manel Alonso, amb dos estudis complementaris, ens acosten a una idea global del que és i ha estat la narrativa i la poesia de gènere eròtic en la literatura catalana. Segueixen quatre comentaris sobre diverses obres literàries considerades clàssics en la nostra literatura. Són: "Rondalla de Rondalles", on Francesca Gil fa "una anàlisi lèxica i semàntica de totes aquelles construccions que fan referència directa al procés de seducció eròtica"; "Tirant lo Blanc", amb un estudi de Roser Villanueva sobre l'erotisme a la novel·la cavalleresca; i per tancar: "Saló" i "Camí de llum", totes quatre d'escriptors com Lluís Galiana, Joanot Martorell, Vicent A. Estellés i Miquel de Palol respectivament.

Una ressenya sobre els autors del Maresme que en un moment o altre han dedicat la seva ploma al gènere; una auto-entrevista realitzada per un personatge literari, Alba M., autora de "Jo també la vaig conèixer", i que en realitat és el pseudònim d'un col·lectiu d'escriptors una mica en l'estil de la ja finada Ofèlia Dracs; o la crida de Sorribes clamant per una normalitat també en el camp dels mitjans de comunicació de masses en català en un país tan anormal com el nostre, formen el que és l'eix central del present número de la revista.

En una segona part, l'Aljama repassa les últimes novetats d'escriptors tan destacats com Josep Ballester, premi Ciutat de Palma de poesia l'any 93, per la seva obra "L'Holandès Errant"; Alexandre Navarro amb "Desgracià la pluja les banderes" o Rafael Vallbona per "L'odi porta ales".

Tanca el present número l'apartat dedicat a la crea-

ció on alguns autors -J.S.Sorribes, A.Peiró, Lourdes Toledo, N. Colomar o Vicent Salvador, per anomenar-ne alguns- presenten els seus treballs en el camp de la poesia, la narrativa o la fotografia. Com dèiem, una joia de revista per a llegir amb atenció.

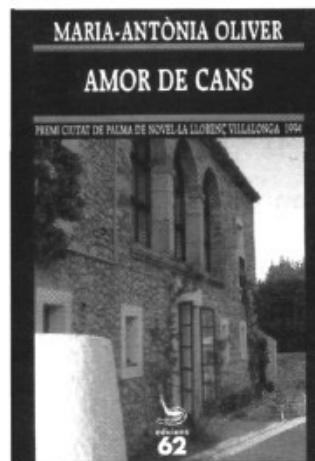

EXCELSIOR O EL TEMPS ESCRIT de Biel Mesquida; Ed. Empúries.

Amb la utilització d'un llenguatge més apropiat a la seva realitat illenca, allunyant-se una mica de "la llengua postissa i fada de l'estàndard", Biel Mesquida, l'últim "Escriptor del mes" de l'any 95, teixeix, a partir de diferents històries, "EXCELSIOR". En un

retorn a la natura, al paisatge idíl·lic de la Serra de Tramuntana mallorquina, Mesquida valent-se d'una prosa neo-barroca, perdent-se en la descripció detallada del fet mínim que recorda en certa manera l'últim Blai Bonet, ens serveix en safata una aproximació al fet de l'escriure, del faular i jugar amb la realitat i amb la paraula contant-nos històries de passions amoroses, de mort i de vida, de rancúnies familiars, de retrobaments i d'adéus, de personatges leavittians que conviuen en harmonia amb el micro-univers illenc on l'autor els ha inserit però on són anul·lats i turmentats pels seus "jo" més pròxims.

(P.S. Biel Mesquida ha aconseguit amb "EXCELSIOR" el premi CIUTAT DE BARCELONA, que convocat per l'Ajuntament de Barcelona pretén premiar la millor obra escrita en català durant l'any passat. El jurat estava format per Ramon Pla, Maria Campillo, Isidor Cònsul, David Castillo i Alex Broch. Van quedar finalistes "Passat festes" de Joan Brossa i "Camí de Vicennes" d'Antoni Marí).

"AMOR DE CANS" de Maria Antònia Oliver, Edicions 62.

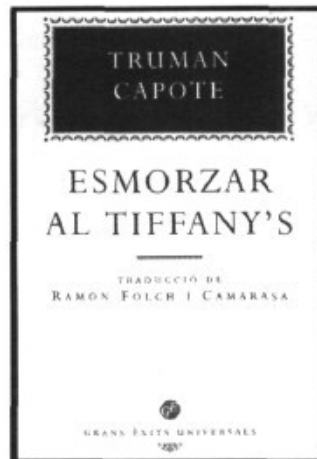
Aprofitant la celebració aquests dies dels Premis Ciutat de Palma i abans que surti publicat l'últim premi atorgat a Jordi Coca per l'obra guanyadora d'enguany, pot ser bo recordar el llibre de Maria A. Oliver guardonat l'any pas-

EL PRESTATGE DE L'ASE

sat. Es tracta d'"Amor de cans", una novel·la on l'autora manacorina ens conta la història de sis dones d'una família pagesa, una casta d'èssers descastats de la part forana mallorquina que després de mort el pare es reuneixen totes plegades per primer cop després de molts anys de separació. La mort és una bona excusa per a l'autora per aplegar les baixeses dels personatges de la trama entorn a un fet que pot semblar essencial. Les sis dones formen un corpus principal de la història on la figura dels homes, sense tractar-se d'una obra feminista, hi queda relegada a un segon terme, com a elements purament decoratius d'una trama ben lligada. M. A. Oliver, amb un llenguatge arrelat a Mallorca, ens narra també la història d'aquesta terra durant els últims trenta anys.

ESMORZAR AL TIFFANY'S de Truman Capote. N^o5 Col·lecció Grans èxits universals.

Gràcies a la iniciativa de diversos editors catalans de portar endavant aquesta nova proposta per acostar la literatura amb majúscules al gran públic a través de la seva distribució entre els quioscos i amb un preu mòdic, ens trobam amb la cinquena obra de la col·lecció de "Grans èxits Universals". Es tracta de la reedició d'"Esmorzar al Tiffany's", una de les millors novel·les de Truman Capote, màxim exponent junt amb J. Kennedy Toole i Carson McCullers de l'anomenada "Novel·la del Sud" nord-americana. Truman Capote va néixer a la ciutat de Nova

Orleans d'on prest va traslladar-se fins a Nova York i és l'ambient que va trobar-se el jove escriptor a la seva arribada a la Gran Ciutat, mentre el món s'enfrontava a la II Guerra Mundial, el que reflecteix a "Esmorzar al Tiffany's". Amb una prosa àgil i una gran força narrativa Truman Capote deixa palès el sentit tràgic de la vida a través dels seus protagonistes, un novell escriptor inèdit i una jove veïna seva, la Holly, que el posa en contacte amb tot un sub-món habitat per éssers estafoliaris: mafiosos de diversa mena, vividors arribistes i fins a qualche polític cagadubtes que l'abandonen a la seva sort en el moment en que aquesta li gira l'esquena per un afer de narcòtics. És llavors quan ella, sentint-se traïda per quasi tothom, ajudada a contraccor pel jove amic, desapareix per a convertir-se en un fantasma en la ment de l'autor, del qual en algun moment l'escriptor va estar-ne enamorat.

Antoni Rodríguez i Mir

RACÓ DE CUINA

MENJAR DE PRIMAVERA

Sortits ja de l'hivern i entrant dins el temps canviant de la primavera, el bon costum de menjar ens fa acostar al gust dels productes de la terra més nous, sortint, d'alguna manera de les conserves i fruits secs que tanta energia ens han donat per combatre el fred. Així posades les coses, la natura ens proporciona productes adients per satisfer els nostres desitjos. El regne vegetal esclata amb una gran varietat de fruits, que menjats crus o poc condimentats satisfan plenament el nostre paladar; i l'altre regne, l'animal, ens ofereix carns tendres que per la seva textura i gust, ens fan treballar de valent les glàndules salivars.

Aprofitem, doncs, aquests dies per gaudir d'una cuina plena de recursos del temps i facem de les amanides, de les torrades, de les truites d'ous amb vegetals d'aquest temps i moltes altres combinacions, les delícies culinàries que, sense carregar-nos massa de greixos ens ompliran la panxa i amb bon delit ens espassaran la gana.

Que la primavera ens sigui profitosa en tots els sentits i pensem que no tots els bons gusts són "pecat".

ARRÒS AMB BACALLÀ I COLFLORI

Ingredients:

Bacallà salat	400 gr.
Arròs	400 gr.
Colflori petita	1
Pebre verd	1
Ceba	1
Tomàtiga	3
Sal	
Aigua	(dues tasses per tassa d'arròs)

Elaboració:

S'esqueixa el bacallà i es posa la torradora ben calenta. Després d'uns minuts es treu i se li lleva la pell i les espines.

Dins una greixonera se sofregeix la cebeta tallada molt menuda, juntament amb el pebre tallat a quadrets; al cap d'uns minuts s'hi afegeix la tomàtiga pelada i capolada i es deixa al foc fins que estigui ben sofregit. A continuació s'hi aboca l'aigua bullent junt amb la colflori, tallada a ramets petits, i el bacallà esqueixat. Es tasta al punt de sal i quan bull s'hi tira l'arròs i es deixa coure uns deu minuts.

Variacions:

- Posar en remull el bacallà abans.
- No posar-hi pebre verd o posar-n'hi de vermell o nyora.
- Afegir-hi una picada d'all, julivert, ametlles i safrà.

Aquest arròs és molt popular arreu dels països catalans, amb moltes variacions.

BACALLÀ A LA CATALANA

Ingredients:

Bacallà	900 gr.
Cebes	2
Tomàtiques	2
Patates	600 gr.
Pèsols	250 gr.
Carxofes	4
Ous durs	3
Oli	3 dl.
Sal	
Farina	200 gr.
Vi blanc	1 tassó
Alls	4 grans
Safrà	uns brins
Llorer	1 fulla
Julivert	uns ramets

Elaboració:

Tallau el bacallà a trossos i dessalau-lo. En una pella amb l'oli a foc viu fregiu les carxofes, netes i tallades a quarts; posau-les a banda i fregiu a continuació els trossos de bacallà enfarinats. Quan siguin mig fregits, posau-los en una greixonera de test.

En el mateix oli feis un sofregit amb la cebeta i tomàtiques tallades fines, amb la fulla de llorer. A continuació hi tirau el vi blanc, fins que es reduïxi quasi del tot. Afegiu-hi una mica d'aigua i dexau-ho coure uns deu minuts.

Tallau les patates a rodelles una mica grosses i bulliu-les uns minuts. Igualment, bulliu el pèsols. Passau el sofregit per un colador fi i repartiu-lo damunt el bacallà. Afegiu-hi les patates; repartiu les carxofes i els pèsols entre els trossos de bacallà. Dexau-ho coure a poc a poc.

3 minuts abans de retirar-ho del foc, hi afegiu els ous durs tallats per la meitat i una picada feta amb el safrà, el julivert i els alls.

Salar, procurant que no quedi massa fort, ja que el bacallà, si és a trossos grossets, sol no dessalar-se mai del tot.

POMES FARCIDES DE CREMA

Ingredients:

Pomes golden mitjanes	12
Vermells d'ou	8
Sucre	400 gr.
Llet	1 l.
Canyella	2 trossos
Clovella de llimona	2 trossos
Maizena	35 gr.

Elaboració:

Posau la llet al foc amb 200 gr. de sucre, 1 clovella de llimona i canyella; feis-la bullir durant 2 minuts.

Apart mesclau els vermells i la maizena amb unes cullerades de llet que havíeu reservat en fred.

Abocau la llet al recipient on hi ha els vermells d'ou i ho passau de nou al recipient on ha bullit la llet, però passant-la pel colador.

Posau-ho de nou al foc però sense deixar de remenar-ho amb un batedor; quan comenci a arrencar el bull, retirau-ho i deixau-ho refredar bé, ja teniu la crema a punt de farcir les pomes.

Agafau 12 pomes i trèieu-ne el cor amb un buidador de pomes.

Posau-les en una llauna amb una llossada d'aigua, un bon tassó de vi blanc, un tros de clovella de canyella i una clovella de llimona; empolvorau-les amb 100 gr. de sucre i posau-les al forn fins que es reblaneixin.

Un cop cuites, deixau-les refredar. Col·locau-les tot seguit dins de greixoneretes de fang, de dues en dues; regau el fons amb una mica de xarop de coure-les i per mitjà d'una mànega farciu-les amb la crema.

Amb la resta dels 100 gr. de sucre i una mica d'aigua, feis un caramel daurat, que escampareu sobre les pomes amb una cullera.

Pere Massutí i Esperança Ramis

INCA JA COMPTA AMB EL PRIMER POLISPORTIU COBERT DE LA SEVA HISTÒRIA

El passat mes de gener s'inaugurà esportivament la instal·lació.

Des del passat dia 28 de gener la ciutat d'Inca compta amb el seu primer pavelló cobert esportiu de la seva història construït a tal fi, després de molt de temps d'espera per part de les esferes socio-culturals-esportives, conseqüència del retard sofert per les obres.

Tres mil persones de la ciutat inquera i de la resta de les localitats de l'illa, hi foren presents en un dia tan assenyalat de la inauguració esportiva de l'esmentada instal·lació. Dita commemoració va tenir com a protagonista el primer club de bàsquet de la ciutat i de l'illa, únic militant a la categoria de plata de l'esport de la cistella, com és el Gràfiques Garcia Bàsquet Inca que s'enfrontà a l'equip del Calpe.

L'obra, encara amb algunes mancances a la coberta i a les dependències interiors, va fer que l'Ajuntament d'Inca no dugués a terme la inauguració oficial del pavelló, però deixà que l'equip inquer pogués jugar a la seva ciutat i no hagués de desplaçar-se a la capital mallorquina com s'havia fet des del passat mes de setembre.

Aquesta instal·lació polisportiva coberta, fins el dia de la seva inauguració, ha sofert un periple més llarg que la corema. A més, la imprevisió demostrada per l'administració municipal a l'hora de la construcció d'un complex de les dimensions i costos com el que s'ubica al polígon industrial inquer, fent cantonada amb el carrer del General Luque, va fer manifest una manca de coneixement damunt matèria esportiva.

Aquesta obra comença, millor dit, el projecte s'inicia baix el mandat del batlle Antoni Pons, essent regidor d'esports l'actual batlle Pere Rotger. Els responsables municipals aleshores varen nomenar, com a tècnics realitzadors del projecte, l'arquitecte i aparellador municipals, els quals, malgrat el seu interès, no pogueren evitar que sorgissin alguns imprevists tant de caire econòmic com de construcció que han estat subsanats, però

Les Bèsties Negres, penya cívica del Club Bàsquet Inca, que anima als seus jugadors. El dia de l'estrena posà dues pancartes que deien: "A la fi guanyarem a ca nostra" i "Benvinguts a l'infern d'Inca".

segons algunes fonts qualificades han provocat un important retard en la finalització de les obres i encariment de les mateixes.

Es varen desenvolupar baix el mandat del govern tripartit, anomenat pacte de progrés, que no finalitzà quan pareixia tot acabat, per desavinences dins el mateix govern. Pel mes de març pareix, que de no sortir nous retards, el govern minoritari actual que presideix en Pere Rotger, i després de no pocs mals sons, durà a terme la inauguració oficial.

Després de tot, el més important és que la ciutat d'Inca pugui gaudir d'unes més que necessàries instal·lacions polisportives cobertes, que la capital del Raiguer i que la ciutadania requeria per a l'esport de nivell i com no, de base.

Pere Castelló i Bergas

SENIOR FEMENÍ BÀSQUET INCA!!

El Bàsquet Inca està format per dotze equips, hi ha un d'ells equips que per la seva configuració és atípic, ja que la majoria de jugadors pertanyien a una categoria inferior, per edat, a la que estan jugant. Aquest equip és el senior femení de categoria provincial.

La mitjana d'edat és de 16'9, és a dir, la més jove de la categoria, i malgrat això la classificació és bastant acceptable, després de dèsset jornades han guanyat sis partits i n'han perdut onze.

L'objectiu d'aquest equip és el de formar jugadores per en un futur poder nodrir l'equip de segona femenina.

El cos tècnic de l'equip està format per en *Jordi Morey* com a 1r entrenador i n'*Antònia Maura* com a segona entrenadora.

D'en Jordi, què podem dir d'ell que no es sàpiga? és l'ànima de la part femenina del club sense ell aquesta secció possiblement no existiria, no hi ha cap jugadora de les actuals ni de les que han passat pel club, que no li tengui que agrair alguna cosa. Com entrenador, amb ell s'ha aconseguit la millor classificació en la història del club amb l'equip de segona femení.

N'Antònia Maura és una entrenadora molt jove amb gran projecció.

La plantilla està formada per deu jugadores, són les següents:

Núm. 5. *Eva Muñoz*, setze anys, juga d'escolta, és juvenil de primer any, té molts bons fonaments en atac i és una de les màximes anotadores de l'equip, cal que millori un poc en l'aspecte defensiu. És una de les jugadores amb més futur.

Núm. 6. *Cristina Moreno*, devuit anys, juga d'aler,

és senior primer any, és la màxima anotadora de l'equip, i ho completa amb una gran defensa.

Núm. 7. *Manoli Montes*, dèsset anys, juga de base, és juvenil segon any, destaca en defensa i en l'un contra un.

Núm. 8. *Reme Marquès*, dèsset anys, juga de pivot, és una jugadora amb molta projecció, per la seva altura sempre ha jugat de pivot, però per la seva facilitat anotadora a mitja distància i la rapidesa de moviments, ben bé podria jugar d'aler. Cal que millori en defensa.

Núm. 9. *Rosa Pieras*, devuit anys, juga de pivot, s'està adaptant a la posició de pivot fins ara desconeguda per a ella, degut a les necessitats de l'equip. Destaca per la gran capacitat defensiva.

Núm. 10. *Masi Cerdà*, dèsset anys, juga de pivot, destaca per la seva defensa.

Núm. 11. *Silvia Martínez*, setze anys, juga d'aler, destaca pel seu tir excel·lent.

Núm. 12. *Antònia Aina Prats*, setze anys, juga de base, destaca pel seu bon tir i la seva defensa.

Núm. 13. *Imma Pérez*, setze anys, juga d'ala-pivot, destaca per la seva capacitat rebotejadora i per la seva rapidesa, és una jugadora bastant resolutiva.

Núm. 14. *Esperança Llobera*, devuit anys, juga d'aler, destaca pel seu bon tir.

Un aspecte a fer notar és que totes les jugadores són inqueres i això ens fa ésser optimistes de cara al futur, mai sense renunciar a algun reforç d'algun poble veí (Campanet, Lloseta, Selva, etc)

Rafel P. Cortès

CONCURSOS I CONVOCATÒRIES LITERÀRIES

NARRATIVA

CONCURS "CRISOL" DE NARRATIVA INFANTIL I JUVENIL 1996

ADREÇA : C/ Consell de Cent, 341. 08007 BARCELONA
 TEL. : 93/2153121
 CONTES DE TEMA LLIURE, ORIGINALS I INÈDITS.
 EXTENSIÓ MÀXIMA: 3 folis. Quintuplicat. Sense signar, amb títol i lema, en sobre apart: dades personals de l'autor, telèfon de contacte, data de naixement, l'escola i el curs de l'autor.

TERMINI DE PRESENTACIÓ: 23/04/96
 DOTACIÓ: Cistella cultural de llibres, música i pel·lícules.

III CONCURS LITERARI DE NOVEL·LA DE GÈNERE

ADREÇA : Universitat de Lleida. Vicerectorat de Relacions Institucionals. Pl. Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida (Segrià)
 TEL. : 973/702083

NOVEL·LES ORIGINALS I INÈDITES DEL GÈNERE DE CIÈNCIA FICCIÓ; OBRES INÈDITES.

EXTENSIÓ: 200 folis aprox. Quadruplicat. Signat amb lema o amb pseudònim (Sobre amb plica).
 TERMINI PRESENTACIÓ: 16.09.96
 DOTACIÓ: 250.000 pta. i publicació de l'obra.

IX CONCURS DE NARRATIVA "SEBASTIÀ JOAN ARBÓ"

ADREÇA : Redacció de la revista "Ràpita". Ajuntament de St. Carles de la Ràpita, Pl. de Carles III, 13 43540 St. Carles de la Ràpita (Montsià)
 TEL. : 977/740100

OBRA DE NARRATIVA ORIGINAL I INÈDITA.
 EXTENSIÓ: 100 a 200 folis. Triplicat. Sense signar, amb pseudònim i plica amb les dades personals de l'autor.

TERMINI PRESENTACIÓ: 01.09.96
 DOTACIÓ: 250.000 pta. i publicació de l'obra.

IX PREMIS LITERARIS "CASA DEL DAU" DE NARRATIVA CURTA.

ADREÇA : Ajuntament de Xirivella. Casa de cultura de Xirivella, Pl. de l'Església, 1; 46950 Xirivella (País Valencià)

NARRACIÓ DE TEMA LLIURE, ORIGINAL I INÈDITA
 EXTENSIÓ: 30 a 50 folis. Quadruplicat. Amb títol, lema i plica closa amb les dades de l'autor.

TERMINI PRESENTACIÓ: 30.03.96
 DOTACIÓ: 200.000 pta.

JOCS FLORALS 1996 DE MONTCADA I REIXAC MODALITATS DE CONTES.

ADREÇA : Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Montcada i Reixac, C/ de Julio Garcia, 3; 08110 Montcada i Reixac

TEL. : 93/5645550
 EXTENSIÓ: de 2 a 10 folis. Triplicat. Signada amb nom i cognoms o amb pseudònim amb plica.

TERMINI PRESENTACIÓ: 01.04.96
 DOTACIÓ: 50.000 pta. Obra finalista: 25.000 Pta.

PREMI LITERARI "VALLDOREIX" 1996

ADREÇA : Entitat Municipal Descentralitzada de Valldoreix, Rambla de Mossèn Jacint Verdaguer, 185; 08190 Valldoreix (Vallès Occidental)

TEL. : 93/6742719
 EXTENSIÓ: De 15 a 25 folis. Septuplicat. Signada amb pseudònim i plica.

TERMINI PRESENTACIÓ: 01.04.96
 DOTACIÓ: 150.000 Pta. i publicació de l'obra premiada.

PREMIS LITERARIS DE GIRONA, 1996 XI PREMI DE LITERATURA JUVENIL "RAMON MUNTANER"

ADREÇA : FUNDACIÓ PRUDENCI BERTRANA, c/ de l'Obra, 2-4, 1r. 1ª, 17001 Girona (Gironès)
 TEL. : 972/211162

OBRES ORIGINALS I INÈDITES DE LITERATURA JUVENIL.

EXTENSIÓ: Mínima de 120 folis. Quintuplicat. Signada o amb pseudònim i plica.

TERMINI PRESENTACIÓ: 13.09.96
 DOTACIÓ : 1.250.000 i publicació de l'obra.

V PREMI LITERARI "CIUTAT DE BADALONA" DE NARRATIVA

ADREÇA : Llibreria "El full". C/ de Guifré, 109, 08912 Badalona (Barcelonès)
 TEL. : 93/3835407

NARRACIÓ O CONJUNT DE NARRACIONS INÈDITES.
 EXTENSIÓ: De 30 a 300 folis. Quadruplicat. Acompanyat de sobre tancat amb plica.

TERMINI PRESENTACIÓ: 25.05.96
 DOTACIÓ: 100.000 pta. i publicació obra guanyadora.

IX CERTAMEN DE RELATS BREUS DE "DIARIO DE MALLORCA"

ADREÇA : "DIARIO DE MALLORCA", C/Puerto Rico, 15 07007 Palma (Mallorca)

EXTENSIÓ: Màxima de 7 folis. Original i quatre còpies. Nom i llinatges. Sense pseudònim.

TERMINI PRESENTACIÓ: 10.04.96
 DOTACIÓ: Tres premis de 300.000, 200.000 i 100.000 pta. i un premi junior per a autors entre 14 i 18 anys de 75.000 en llibres. Cal que els autors que es presenten a la modalitat junior ho facin constar.

POESIA

XIX PREMI DE POESIA "MIQUEL DE PALOL"

ADREÇA : Fundació Prudenci Bertrana; C/de l'Obra, 2-4, 1r. 1ª 17001 Girona.

RECULL INÈDIT DE POESIA
 EXTENSIÓ: Lliure. Quintuplicat. Nom i cognoms o pseudònim amb plica

TERMINI PRESENTACIÓ: 13.09.96
 DOTACIÓ: 400.000 pta. i edició de l'obra.

VI PREMI DE POESIA "JOSEP FÀBREGAS I CAPELL"

ADREÇA : Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Sallent; C/de Torres Amat, 28; 08650 Sallent (Bages).
 TEL. : 93/8370200

S'estableixen dues modalitats: A) majors de 20 anys, B) de 15 a 20 anys.

EXTENSIÓ MÀXIMA: 80 versos. Quintuplicat. Amb pseudònim i plica.

TERMINI PRESENTACIÓ: 31.07.96
 DOTACIÓ: Cat. A 1r. 80.000 pta. 2n. 50.000 pta. Cat. B: 40.000 pta.

VII PREMI DE POESIA "PACO MOLLA"

ADREÇA : Regidoria de cultura Ajunt. de Petrer Pl. de Baix, 1; 03610 Petrer (País Valencià).
 TEL. : 96/5371050

RECULL INÈDIT DE POESIA
 EXTENSIÓ: 15 a 25 poemes. Menys de 30 folis. Triplicat. Lema i plica tancada.

TERMINI PRESENTACIÓ: 16.09.96
 DOTACIÓ: 200.000 pta.

CENTRE D'EXPOSICIONS

L'Ajuntament d'Inca, per mitjà de la Regidora de Cultura, posa a disposició dels ciutadans el local anomenat Centre d'Exposicions, situat al Casal Rectoral del carrer de la Sirena, 19, d'Inca. Podran accedir-hi totes aquelles persones, entitats, grups o col·lectius amb inquietuds artístiques que desitgin exposar i mostrar la seva obra al públic. Hi tindran cabuda la pintura, l'escultura, la ceràmica, la fotografia i totes aquelles activitats expositives que, ajustades a la programació, puguin encabir-s'hi. Així mateix, cal destacar que tindran preferència els artistes locals o relacionats amb la ciutat. L'Ajuntament cedirà, gratuïtament, per un període de 15 dies, el local i el consum d'electricitat; així mateix, l'Àrea de Cultura, Educació i Esports farà publicitat de l'exposició als seus canals habituals (full informatiu, premsa local).

Serà, però, per compte de l'expositor la custòdia de la sala, el muntatge i el desmuntatge de la mostra i l'edició del catàleg, del cartell i de la publicitat addicional per anunciar-la.

L'Àrea de Cultura de l'Ajuntament d'Inca figurarà com a col·laboradora en qualsevol difusió de l'exposició. Durant la mostra no podrà vendre's cap de les obres exposades.

Per accedir a la programació del Centre d'Expositors caldrà adreçar-se a l'Àrea de Cultura, Educació i Esports de l'Ajuntament d'Inca (Plaça d'Espanya, 1 . 07300 . Tel. 88 01 50), de dilluns a divendres, de 08:00 a 15:00, o bé telefonar-hi. Segons la disponibilitat de dates, es confirmaran les que corresponguin al cas.

Si, sense l'avís previ o motiu de força major, algun expositor deixa de complir el compromís concret (no exposa en les dates acordades i perjudica així d'altres persones) serà definitivament exclòs de la programació del Centre d'Expositors.

ACTES CULTURALS I EDUCATIUS

TEATRE EN ANGLÈS

Dia: 1 de març

Lloc: Teatre Principal

Hora: A partir de les 09:00

Activitat adreçada a les escoles amb el suport de l'Àrea de cultura, Educació i Esports.

TRADICIÓ I ORIGINALITAT A LES RONDALLES DE MOSSÈN ALCOVER.

CONFERÈNCIA A CÀRREC DE JOSEP ANTONI GRIMALT

Dia: 5 de març

Lloc: Biblioteca Central del Casal de Cultura (C/ de Ca'n Dureta, s/n.)

Hora: 20:00

Organització: Àrea de cultura, Educació i Esports.
Col·laboracions: Sa Nostra

LA PARTIDA DE AJEDREZ, D'YVES HANCHAR CINE-CLUB

Dia: 11 de març

Lloc: Cine Novedades

Hora: 21:30

Organització: Àrea de cultura, Educació i Esports.
i Cine-Club ACIC.

SEMINARI DE FORMACIÓ SOBRE EL PROJECTE EDUCATIU DE CENTRE

Jornada de pares

Dia: 23 de març

Lloc: Sala d'actes del Casal de Cultura (C/ de Ca'n Dureta, s/n.)

Hora: 10:00

Organització: FAPA Mallorca.

Col·laboracions: Àrea de cultura, Educació i Esports.

EXCURSIÓ FI CURS DE PUNT MALLORQUÍ

Dia: 23 de març

Organització: Obra Cultural Balear d'Inca

Per a més informació adreçau-vos a l'OCB-Inca

Col·laboració: Àrea de cultura, Educació i Esports.

MY FAMILY. UNA PRODUCCIÓ DE FRANCIS FORD COPOLA. CINE-CLUB

Dia: 25 de març

Lloc: Cine Novedades

Hora: 21:30

Per a més informació adreçau-vos a l'OCB-Inca

Organització: Àrea de cultura, Educació i Esports.
i Cine-Club ACIC.

TERTÚLIA

Dia: 26 de març

Organització: Obra Cultural Balear d'Inca

Per a més informació adreçau-vos a l'OCB-Inca

Col·laboració: Àrea de cultura, Educació i Esports.

Milícia evangèlica "Santo Tomás de Aquino", any 1935

A vui començam un nou tema que creim serà d'interès local i que, amb tota seguretat, tindrà records entranyables per a tots aquells que, encara que no estiguin a la fotografia, coneguin alguns dels que la integren.

El nostre propòsit és que aquestes planes tenguin continuïtat i que, espigolant dins els diferents centres educatius d'Inca, puguem anar oferint distintes fotografies de temps passats amb un petit comentari que ens doni detalls de cada grup.

El grup que avui presentam, tal vegada no te la uniformitat de l'edat dels que són al retrat, però és així com es va fer i així mateix la presentam. Porta per títol: "Milícia Evangélica Santo Tomás de Aquino 1935".

La "Milícia Evangélica" era una associació juvenil ubicada en el Convent de Sant Domènec. Era regida aquell temps per un capellà molt conegut. Don Josep Aguiló, més conegut per Don Pep Cameta i que cuidava de la dita associació organitzant trobades, conferències i altres funcions de caràcter lúdicreligiós. El fet d'ésser un home sord li donava un caràcter especial.

Persones de la fotografia, d'esquerra a dreta:

Primera fila, drets: 1. Miquel Mateu Martorell, 2. Lluís Noguera Jaume, 3. Bartomeu Pericás, 4. Joan Ramis Rosselló, 5. Pere Salom, 6. Marc Salom, 7. Guillem Ferrer Grau, 8. Llobera, 9. Sebastià Erasmo Truyol, 10. Antoni Lluís Molinos, 11. Gabriel Siquier Ribas, 12. Sebastià Balaguer Riusech, 13. Joan Truyols Seguí "Vetla", 14. Bartomeu Fullana, 15. Sebastià Gomila

Segona fila, drets: 16. Bartomeu Fiol, 17. Coll, 18. Joan Llompарт, 18a. Mateu, 19. Gabriel Jaume March, 20. Joaquín Cortés, 21. Joan Beltran, 22. Pere Dupuy Perelló, 23. Guillem Cifre, 24. Pere J. Rubert, 25. Escanellas, 26. Capó, 27. Bartomeu Perelló, 28. Joan Betoño, 29. Joan Bisellach.

Tercera fila, asseguts: 30. Jaume Armengol Aloy, 31. Antoni Llompарт Masip, 32. Antoni Autonell Reig, 33. Miquel Horrach, 34. Mossèn Josep Aguiló "Cameta", 35. Alfonso Reina Bono, 36. Gabriel Torrens Martorell, 37. Feliu Martorell, 38. Antoni Rosselló Fe, 39. Jordi Autonell Reig.

Fila d'abaix, asseguts: 40. Antolín Reina Bono, 41. Arrom, 42. Antoni Prats Balaguer, 43. Jaume Mairata Alvarez, 44. Josep Aguiló Llompарт, 45. Jaume Autonell Reig, 46. Jaume Horrach, 47. Joan Gelabert Bisellach, 48. Jaume Prats "Covoné".

Antoni Mateu

Fotografia aportada per **Sebastià Balaguer** del Forn Nou.